

VALENCIÀ ACTIU

Llengua i literatura

1r d'ESO

bromera

El llibre *Valencià actiu: llengua i literatura 1*, per a primer curs d'ESO,
és una obra col·lectiva elaborada pel Departament Didàctic de Bromera.

Idea original, projecte lingüístic i revisió didàctica

María José Ferre

Departament de Valencià

Col·legi Salesians San Juan Bosco

Textos

Mar Aranda, Natàlia Espert, David Morell i Maria Viu

Direcció editorial

Josep Gregori

Coordinació editorial

David Morell

Correcció lingüística

Departament Didàctic d'Edicions Bromera

Coordinació tècnica

Xavier Tortosa

Infografia i maquetació

Carles Barrios, Eva Bueno, Susana Fraguas i Pere Fuster

Disseny i coberta

Carles Barrios

Fotografies i il·lustracions

Pere Fuster, Arxiu Bromera i Alfred Aranda

Assessorament extern

Urbà Lozano

La reproducció de fragments d'obres artístiques en aquest manual es fa amb finalitat didàctica, i a l'empara de l'article 32 de la Llei de Propietat Intel·lectual.

Agraïm la col·laboració dels xiquets i les xiquetes, el personal docent i la direcció del Col·legi Salesians San Juan Bosco de València.

Reservats tots els drets. Està totalment prohibida la reproducció total o parcial d'aquesta publicació per qualsevol mitjà o procediment, siga electrònic o mecànic, mitjançant fotocòpia, així com la distribució d'exemplars mitjançant lloguer o préstec públic, sense l'autorització per escrit de l'editor. Qualsevol infracció d'aquesta advertència estarà sotmesa a les sancions que estableix la llei.

© Edicions Bromera

Av. Areners, s/n (Pol. El Pla) - 46600 Alzira

www.bromera.com - bromera@bromera.com

Imprimeix: PSG

ISBN del llibre de l'alumnat: 978-84-1358-326-6

MOSTRA COMERCIAL

PRESENTACIÓ

En **Valencià actiu**, reforçaràs els continguts **actitudinals i procedimentals** per damunt dels que tradicionalment s'han considerat fonamentals, els conceptuals, perquè en un món cada vegada més tecnològic i globalitzat, no té sentit tindre molts coneixements exclusivament teòrics, sinó que és molt més útil posseir **habilitats lingüístiques** que es puguin aplicar a situacions pràctiques. Per això, el nostre material t'ofereix una gamma variada de **situacions d'aprenentatge** en què percebràs la utilitat d'allò que aprens i quina relació té amb l'entorn.

La combinació de **treball individual i col·laboratiu** que trobaràs en el nostre material permetrà que desenvolupes les **competències** que necessites per a afrontar els reptes del món actual. D'una banda, milloraràs l'**autonomia**, la **iniciativa personal** i la **creativitat**; i d'altra banda, les **destreses socials**, especialment, la capacitat de **comunicar-te** amb els altres, per a la qual cosa has de saber **expressar-te** però també **escoltar**.

A més a més, hem seleccionat els textos i les activitats tenint en compte **els teus interessos** i el valor social de l'ensenyament, per això tractem temes com l'**emergència climàtica**, les **desigualtats socials**, el **feminisme** o l'**ús responsable de les tecnologies de la informació i la comunicació**.

Recorda que comptes amb el suport del professorat per a superar qualsevol dificultat. Si parles valencià habitualment, al llarg de l'etapa el milloraràs. I si no ets valencianoparlant, el llibre que tens a les mans es convertirà en una gran ajuda.

ESTRUCTURA DE LES SEQÜÈNCIES D'APRENTATGE

Contràriament al que sols trobar en els llibres de llengua, en aquest no hi ha les mateixes seccions en cada seqüència d'aprenentatge, sinó que treballaràs per **blocs de sabers bàsics**.

Així, la **primera seqüència de cada trimestre** conté textos orals i escrits amb els quals practicaràs la **comprensió** i l'**expressió**. Les temàtiques i les tipologies són diverses, però tots són adequats al teu nivell i –és la nostra intenció– als teus interessos.

Les **seqüències dos, cinc i huit** presenten els **coneixements gramaticals** del currículum, i els treballaràs per mitjà d'activitats diverses, tant de manera individual com en equip.

Finalment, la **tercera de les seqüències de cada trimestre** desenvolupa els **coneixements de literatura, tipologia textual i lèxic**, i ho fa mitjançant el treball en grups col·laboratius i classes invertides –és a dir, que hauràs de fer de docent en alguna ocasió!

En qualsevol cas, hi trobaràs activitats de resolució individual, en grup, orals o per escrit; de resposta breu o d'elaboració més complexa. A més, disposes del llibre en **versió digital**, amb activitats autocorrectives i moltes més propostes.

Els enunciats d'algunes activitats van acompanyats d'icones que has de tindre en compte:

- Indica que es tracta d'una activitat per a fer en grup col·laboratiu. La veuràs sovint, sobretot en les seqüències segona i tercera de cada trimestre, ja que és la configuració habitual per a treballar els continguts teòrics en aquest llibre.
- Indica que en l'activitat es treballen, sobretot, les habilitats d'escoltar i parlar. Implica la realització d'activitats d'exposició de continguts, lectura en veu alta, debats, etc.
- Indica que un text està disponible en format sonor, accessible amb el teu codi de llicència digital.
- Indica que un text està disponible en vídeo, accessible amb el teu codi de llicència digital.
- Indica que al llibre digital hi ha un recurs complementari.

Finalment, trobaràs el **Rebot** amb material complementari per a treballar les seqüències d'aprenentatge.

BLOCS	PRIMER TRIMESTRE	SEGON TRIMESTRE
EXPRESSIÓ ORAL I LECTURA	Seqüència 1 «I tu, què contes?»: un objecte que em defineix. Textos literaris i no literaris. Dictats visuals. Autoavaluació.	Seqüència 4 «I tu, què contes?»: diàleg en parelles en què es descriu un lloc. Textos literaris i no literaris. Dictats visuals. Autoavaluació.
	GRAMÀTICA I ORTOGRAFIA	Seqüència 5 Gramàtica: • L'estructura del sintagma nominal. • Els substantius. • Els determinants. • Els adjectius. • Els pronoms. • Les preposicions. • Els adverbis. • Les conjuncions. • Les interjeccions. Ortografia: • L'accentuació i la dièresi. • El guionet, l'apòstrof i la contracció. Dictats visuals. Autoavaluació.
LÈXIC, TIPOLOGIA TEXTUAL I LITERATURA	Seqüència 3 Lèxic: • El diccionari. • Arrels i afixos. • Família lèxica. • Composició i derivació. • Tip lèxic: <i>quan-quant; aleshores-a les hores; alhora-a l'hora; bé-ben; tan-tant</i> . Textos: • Textos orals i escrits, dels mitjans de comunicació i narratius (novella, còmic i auca). • Taller d'escriptura: notícia i còmic. Literatura: • Concepte de literatura. • Els gèneres literaris. • La narrativa. Dictats visuals. Autoavaluació.	Seqüència 6 Lèxic: • Camps semàntics. • Sinònims i antònims. • L'homonímia. • Tip lèxic: <i>només-no més; potser-pot ser; medi-mig-mitjà</i> . Textos: • Textos narratius (diari personal, rondalla i conte). • Textos descriptius (de llocs i objectes). • Taller d'escriptura: diari personal, descripció de llocs. Literatura: • La literatura de gènere. • La literatura infantil i juvenil. • Rondalla i conte. Dictats visuals. Autoavaluació.
PROJECTE	Segon trimestre. Cultura valenciana: «La nostra gastronomia».	
REBOST	Transcripcions d'àudios i dictats. Pintaparaules. Continguts teòrics. Rúbriques d'avaluació. Taula de comprensió lectora (introducció al comentari de text). Instruccions i plantilles per al dossier. Verbs irregulars més freqüents.	

TERCER TRIMESTRE**Seqüència 7**

«I tu, què contes?»: entrevista entre persones implicades en el món de la lectura.

Textos literaris i no literaris.

Dictats visuals.

Autoavaluació.

Seqüència 8**Gramàtica:**

- El pronoms febles: reconeixement i escriptura.
- El verb: conjugacions, verbs regulars i irregulars.
Els verbs en la parla quotidiana.

Ortografia:

- *b/v*.
 - Sons palatals i geminats.
 - Esse sorda i esse sonora.
 - *c/qu*.
 - Consonants nasals i oclusives en posició final.
- Dictats visuals.
Autoavaluació.

Seqüència 9**Lèxic:**

- Topònims i gentilicis.
- Barbarismes.
- Préstecs.
- Frases fetes.
- Sigles i acrònims.
- Tip lèxic: *conte-comte-compte; mèdic-metge; dada-data*.

Textos:

- Textos descriptius (retrat i autoretrat).
- Textos dialogats (conversa i entrevista).
- Taller d'escriptura: l'entrevista i l'autoretrat.

Literatura:

- El llenguatge poètic.
 - Poesia èpica, lírica i social.
 - El teatre: tragèdia, comèdia i drama.
- Dictats visuals.
Autoavaluació.

La lectura, l'ànima cura

QUÈ TREBALLAREM?

- Textos de diferents tipologies i temàtiques
- La preparació i correcció de dictats
- La producció de textos orals i escrits
- Els *booktubes*

Enguany, a més del curs, també iniciis una nova etapa escolar. Potser has canviat de professorat, d'edifici, d'escola o de grup de companys i companyes.

Per això, i perquè t'has fet major i a la millor fins i tot els teus interessos han canviat, començarem amb una activitat per a trencar el gel i donar-te a conèixer. Endavant!

UN OBJECTE QUE EM DEFINEIX

A vegades, per a parlar de nosaltres, és bona idea començar parlant d'un objecte. Pot ser aquella nina que va anar amb tu el primer dia d'escola, o el llibre que et llegien la mare o el pare cada nit, o aquella capseta on guardes els secrets més valuosos... Qui sap!

I és que tot el món té algun objecte especial que l'ha acompanyat en algun moment important de la vida i que té la seua pròpia història. Per això, et proposem que expliques la història del teu objecte especial. Pots seguir aquesta estructura, o una altra que et sembla adequada:

- Què és?
- Des de quan el tens?
- Per què és especial?
- Quin poder màgic li atribueixes?
- Com el cuides?
- Com et sentiries si desapareguera?

Prepara la teua exposició de manera individual, i a continuació practica-la davant d'un company o companya. Intercanvieu els papers i fixeu-vos en els aspectes positius i en els millorables de cada exposició, per tal de fer-la tan bé com siga possible.

En el Rebost de la part final del llibre trobaràs una rúbrica d'avaluació per a aquesta activitat: fes-la servir, perquè t'ajudarà a tindre en compte els aspectes que faran que l'exposició t'isca redona.

Encara trobes a faltar alçar-te tard al matí i les vesprades a la fresca? No passa res: segur que has sentit a dir que la lectura et permet traslladar-te allà on vulgues, viatjar per l'espai i pel temps. Per això, ací tens alguns fragments que parlen de vacances, de viatges, de llibres... Anem allà!

1 Llig aquest text i contesta les preguntes que hi ha a continuació.

TEXT 1

6 de juliol Caca Quatre

És la primera vegada que escric un diari i no sé molt bé com ho he de fer. Però com que m'ha passat el que m'ha passat, no tinc més remei. Com que no sé com arrancar, començaré pel principi.

Tot va començar quan Immaculada, ma mare, em va fer aquella proposta de vacances avorrides a la muntanya que sabia que no m'agradaria gens.

–T'ho passaràs genial –va dir per rematar-ho–. Serà guai!

«Serà guai?» Qui diu *guai*? Ningú! Només ma mare és tan coenta com per a dir *guai*. Ella diu que les coses són *guais*, o *superguais*, o *hipermega-guais*, i es queda tan ampla. Perquè, per a ma mare, tot és *guai* sempre. Però jo no veia res de magnífic en aquelles vacances que em va oferir per passar l'estiu. Un rotllo, això és el que era la seua proposta. Un rotllo *macabeo*! Que no sé què és, però la meua iaia ho diu molt.

I per què era un rotllo *macabeo*? Doncs, perquè m'havia promés que, si m'esforçava amb els estudis, en arribar l'estiu, ens n'aniríem de vacances a la platja.

El cas és que jo em vaig esforçar. Ho promet! Em vaig esforçar al cent per cent, i una mica més encara. I esforçada com estava amb els meus resultats finals mig bons, no podia entendre com ma mare havia gosat fer aquell canvi d'unes vacances fantàstiques a la platja per unes altres «de muntanya superhipermegaguais».

Simplement, no ho veia just!

–És per la crisi –es justificava quan vaig començar a protestar–. L'apartament a la costa és car i no el podem pagar.

–Tinc **estalvis** –vaig intentar buscar una solució de pau, com ens ha ensenyat la mestra a escola–. Si és pels diners, no et preocupes. Puc trencar la **vidriola** i ho paguem entre les dues.

–No, Marta, moltes gràcies, però... ja està decidit!

No suporte ma mare quan diu «ja està decidit». Què significa «ja està decidit»? Soc prou major per a distingir entre una decisió i una imposició. Jo crec que decidim quan les dues podem opinar. Però de vegades em fa la sensació que les meues opinions no compten per a ma mare i, en eixes ocasions, ma mare no hauria de dir «ja està decidit», hauria de dir «ja està imposat».

Ara que la meua **frustració** s'ha fet cent vegades més gran quan hem arribat a la «decisió» de ma mare: una casa rural, perduda en la muntanya, enmig de no sé on.

Si fins i tot Maria s'ha perdut! Maria, que és la robot que portem al GPS del cotxe, li ha dit més de cinquanta vegades que, quan poguérem, més endavant, pegàrem la volta i canviàrem de sentit. Però ma mare no li ha fet ni cas. Pobra Maria!

© Pam López

Mira l'entrevista a Pep Castellano, autor de l'obra.

PEP CASTELLANO. *Diari d'unes vacances avorrides*

Comprenç el text

- 2 Quins personatges hi intervenen?
Quina relació hi ha entre ells?**
- 3 Qui és Maria?**
- 4 Creus que Marta és una bona estudiant? En què bases la teua resposta?**

El temps i l'espai

- 5 En quin moment de l'any es desenvolupa l'acció? Com ho saps?**
- 6 Quin espai físic s'hi descriu? Quina importància té l'espai en aquesta narració?**

L'estructura

- 7 Creus que el fragment descriu fets de manera ordenada? Justifica la resposta.**

- Completa el resum del text.**

Primer

Després

Al final

Les paraules

- 9 Quina diferència hi ha entre una *decisió* i una *imposició*?**

Consulta-ho en la versió en línia del DNV.

- 🔍 Busca en el text paraules destacades en negreta que signifiquen...**

- Recipient amb una ranura per a deixar-hi diners.
- Dinners que has reservat per a no gaster-los.
- Sensació de no aconseguir alguna cosa.

[illegible]

- 11** Explica amb les teues paraules les expressions subratllades en el text.

- 12** Què opina Marta de la manera d'expressar-se de sa mare? Com ho saps?

Llegir per a escriure

- 13** Escriu una sola oració, tan breu com siga possible, que resumeixca el contingut del fragment.

- 14** Imagina que el GPS cobra vida i decideix portar a Marta i a sa mare a un altre lloc... Com creus que aniria la història? Redacta-la.

© Pam López

15 Llig aquesta notícia i contesta les preguntes que hi ha a continuació.

TEXT 2

 DIARI LA VEU Agermanat

Dijous, 21 de setembre de 2017 12.15 h

Europa Press // València

El valencians gasten un 29% més en vacances

La despesa mitjana se situa en 893 euros

La **despesa mitjana** dels valencians en les vacances d'estiu del 2017 es va situar en 893 euros, un 29% més que el que van declarar l'any anterior i un 13% per davall de la mitjana estatal, que va ser de 1.025 euros, segons les dades de l'Observatori Cetelem.

Aquest **baròmetre** recull que el 34% dels valencians enquestats (29% al conjunt d'Espanya) declara haver realitzat una despesa major en les vacances d'estiu. El 41% dels valencians declara haver gastat

el mateix que l'any passat (39% al conjunt d'Espanya).

D'altra banda, el 33% dels valencians asseguren haver realitzat algun viatge **es-tival**, mentre que les activitats més realitzades durant l'estiu són eixir a restaurants (amb un 74% de mencions, set punts percentuals més que la mitjana estatal), eixir de compres (amb un 64% de mencions, un 56% al conjunt d'Espanya) i anar al cine (50% de mencions, un 42% al conjunt d'Espanya).

Vols llegir més notícies d'actualitat? Visita el web del diari.

www.diarilaveu.com

Comprenc el text

- 16 De què parla el fragment? Quin és el seu objectiu com a text?
- 17 Quina és la mitjana estatal d'eixides a dinar o sopar fora de casa? Com ho has esbrinat?
- 18 Qui va més al cine, el públic valencià o el de la resta de l'estat?
- 19 Escriu una oració, tan breu som siga possible, que resumeixca el contingut del text.

El temps i l'espai

- 20 De quin moment de l'any s'hi parla? Com ho saps?
- 21 On s'esdevenen les accions de què parla el fragment?

L'estructura

- 22 Com és l'estructura del text? Marca la resposta que penses que s'hi acosta més.
 - ☐ De la informació concreta a la general.
 - ☐ De la informació general a la concreta.

Les paraules

- 23 Explica el significat de les paraules i expressions destacades en negreta.

Llegir per a parlar

- 24 Per parelles, imagineu que presenteu el magazín del canal escolar, i locuteu la notícia anterior. Repartiu-vos les dades que ha d'explicar cada membre de la parella i enregistreu-vos amb un telèfon mòbil. Fes ací el guió de la teua intervenció.

COM ES FA UN DICTAT?

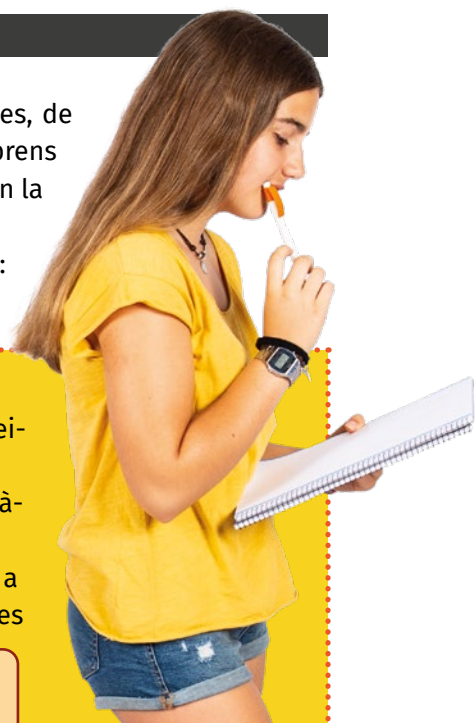
Els dictats formen part habitual de l'assignatura de llengua, però si t'hi fixes, de vegades fas dictats en qualsevol assignatura o moment de la vida: quan prens apunts, quan el pare et diu la llista de coses que cal comprar al súper, o quan la colla enumera les sèries que cal no perdre's en la tele.

Els dictats, com tot, tenen la seua tècnica, que tens resumida a continuació:

1. Llig el text i tracta d'entendre'n el contingut i el tema.
2. Fes una segona lectura i fixa't en les paraules o expressions que no coneixes i, sobretot, les que penses que són difícils d'escriure.
3. Destaca amb retolador fluorescent, o amb colors, les dificultats ortogràfiques, i a continuació, tanca els ulls i lletreja les paraules mentalment.
4. Escriu cada paraula i comprova que ho has fet bé. A continuació, torna a llegir-les i pensa per què s'escriuen així, fins i tot, pensant en les normes ortogràfiques que s'hi apliquen.
5. Compara el teu dictat amb el text original i corregeix els errors, si n'hi ha.

Pots seguir practicant dictats en el web de la Diputació de València.

25 Ara practica les recomanacions anteriors i escriu el dictat, que és un fragment de *Momo*.

Llig el primer capítol de *Momo*.

26 Compara el teu dictat amb el text original i completa una graella com aquesta en el quadern.

Paraules que he escrit malament perquè no les coneixia.	Paraules que he escrit malament perquè no les recordava.

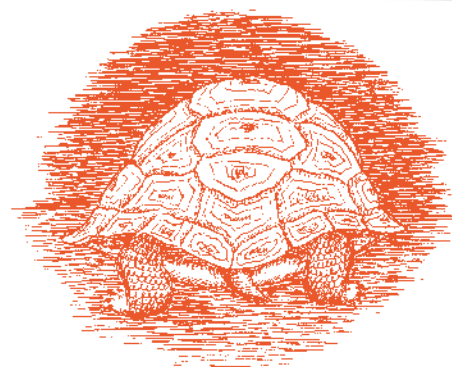
27 Inventa un dictat que continga almenys quatre paraules destacades del dictat anterior, i d'altres que et semblen d'ortografia complicada.

- Assegura't que no has comés cap errada ortogràfica.
- Intercanvia'l amb un company o companya, i prepareu-los.
- Feu-vos els dictats i intercanvieu-los per a corregir-los.

28 Completa l'aparador de paraules al teu criteri i memoritza-les bé.

APARADOR DE PARAULES

Senzillament, semblava, ...

© Michael Ende

29 Escolta el text i respon les preguntes encerclant l'opció correcta.

Pots llegir l'obra de *Robinson Crusoe* i fer-ne la proposta didàctica.

- Quants personatges intervenen en la locució?
 - a) Un.
 - b) Dos.
 - c) Quatre.
- Com li diuen al protagonista?
 - a) Nelson.
 - b) Robinson.
 - c) Watson.
- Qui narra els fets?
 - a) Un narrador extern.
 - b) Un capità.
 - c) El protagonista.
- A quina professió vol el pare del protagonista que es dedique aquest?
 - a) Advocat.
 - b) Arquitecte.
 - c) Explorador.
- Quina malaltia pateix el pare del protagonista?
 - a) Marejos.
 - b) Grip.
 - c) Gota.
- Quina obsessió té el protagonista?
 - a) Volar.
 - b) Navegar.
 - c) Escriure.
- Què en pensa sa mare?
 - a) Hi està d'acord amb el pare.
 - b) El contrari que el pare.
 - c) Mai no va opinar res.
- Un amic ofereix al protagonista...
 - a) embarcar cap a Londres debades.
 - b) embarcar cap a Londres barata treball.
 - c) embarcar cap a Londres d'amagat.
- Quan el protagonista embarca...
 - a) sa mare plora en acomiadar-se'n.
 - b) son pare no vol ni parlar-li.
 - c) no s'acomiada de ningú.
- L'experiència a bord del vaixell...
 - a) és terrible.
 - b) és fantàstica.
 - c) és millorable.

30 Observa aquests tres quadres. Quin penses que s'aproxima més a la situació de navegació que es descriu en l'últim fragment del text? Per què?

Coneix més obres i juga amb l'art amb l'aplicació Google Arts&Culture.

JOAQUIM SOROLLA.
Retorn de pesca

WILLIAM TURNER.
El naufragi

LLUÏSA VIDAL I PUIG.
Marina

31 Anota les cinc paraules del fragment que trobes més descriptives de la situació a bord del vaixell.

32 Explica el significat de l'expressió «buscar-se el pa».

33 Fes un resum oral del text a la teua parella. En acabant, demana-li que el complete.

Pots consultar més expressions en la versió en línia de la Paremiologia catalana comparada digital.

Escaneja el codi QR per a veure'l.

34 **Visioneu el vídeo i responeu, per parelles, les preguntes marcant l'opció correcta.**

- Com es diu la *booktuber*?
 - a) Marta Meneu Borja.
 - b) Marta Borja-Meneu.
 - c) Martina Llopis Meneu.
- Quin escriptor i *booktuber* esmenta?
 - a) Javier Cuesta.
 - b) Antonio Ruescas.
 - c) Javier Ruescas.
- Quina temàtica té el vídeo que has visionat?
 - a) Calendari de cites literàries.
 - b) Calendari d'aniversaris d'autors i autores.
 - c) Recull de frases cèlebres.
- Per què l'autora fa servir el valencià en els seus vídeos?
 - a) Perquè no sap parlar castellà.
 - b) Perquè s'hi sent més còmoda i l'ha escollit.
 - c) Perquè parla anglès bastant malament.
- Quina classe de llibre és *Beatlebone*?
 - a) És un llibre d'aventures.
 - b) És un llibre de fotos.
 - c) És un llibre filosòfic.
- Què se celebra el 21 de març?
 - a) Les falles literàries.
 - b) El Dia Internacional contra el Masclisme.
 - c) El Dia Internacional contra la Discriminació Racial.
- Qui és Chimamanda Ngozi Adichie?
 - a) Una escriptora i artista americana.
 - b) Una escriptora feminista australiana.
 - c) Una escriptora i feminista africana.
- A quin escriptor s'ha dedicat l'any 2018?
 - a) A J. R. R. Tolkien.
 - b) A Joanot Martorell.
 - c) A Manuel de Pedrolo.
- De qui és la cita «També l'amor s'aprén»?
 - a) De Montserrat Roig.
 - b) De Gabriel García Márquez.
 - c) D'Enric Valor.
- En quina època de l'any està fet el vídeo?
 - a) A l'estiu.
 - b) A la primavera.
 - c) A l'hivern.

Accedeix al web de l'autora i descobreix més sobre ella.

- Quin és el mes màgic per excel·lència, segons la nostra *booktuber*?
 - a) Setembre.
 - b) Febrer.
 - c) Agost.
- Qui va dir que «La llibertat és un hàbit, i no resulta gens fàcil d'adquirir. Només s'adquireix amb la pràctica»?
 - a) Javier Ruescas.
 - b) Caitlin Moran.
 - c) Joan Fuster.
- Com es diu la segona part de *Matar un rossinyol*?
 - a) *Les coses mai no són tan roïnes com semblen.*
 - b) *Totes les coses acaben sent roïnes.*
 - c) *Sembla que les coses es faran roïnes.*
- Quin és el mes preferit de la *booktuber*?
 - a) Setembre.
 - b) Febrer.
 - c) Agost.
- Quins adjectius usa la *booktuber* per a parlar de Margaret Atwood?
 - a) Amable, didàctica, reivindicativa.
 - b) Irònica, directa, reivindicativa.
 - c) Irònica, humorística, misteriosa.

Coneix Margaret Atwood a través de les seues paraules.

35 Escriu dos textos de tres o quatre línies.

- a) Una descripció de la pel·lícula o sèrie que acabes de veure.
- b) Una explicació de per què t'ha paregut interessant o per què no.

36 🧠 Creus que series capaç de fer alguna cosa pareguda? Intenteu-ho per equips!

- a) Cada membre del grup ha de triar quatre títols: en total, dotze.
- b) Seleccioneu una cita de cada llibre. Cada un dels títols que haja triat.

Atenció: tot l'equip ha de participar en la locució i l'enregistrament. Heu d'assajar i parar atenció als canvis de locució perquè el vostre clip isca de cine!

FEM UN DICTAT

37 🎧 Prepara el dictat i escriu-lo.

38 Compara el teu dictat amb el text original i completa una graella com aquesta.

Paraules que he escrit malament perquè no les coneixia.	Paraules que he escrit malament perquè no les recordava.

39 I ara, és l'hora de reflexionar.

- Per què faig cada falta?
- Quantes faltes faig de cada?
- Tria una paraula i justifica per què s'escriu així.

Visita el canal
de YouTube
Paper i píxels.

TEXT 5

Una booktuber en valencià per a fomentar la lectura

Cèlia Cerezo | 30 agost 2017

Paper i píxels és el nom del canal de Youtube en valencià de la **booktuber** Amaia Crespo (València, 39 anys). Perquè sí, els píxels també es lligen: cinema, televisió, mòbils, llibres electrònics i pantalles diverses. La creadora del canal és una valenciana a qui li encisa escriure, llegir i veure pel·lícules. La **booktuber** és llicenciada en Filologia Anglesa, parla, ni més ni menys, que cinc llengües i ha treballat com a correctora, traductora, subtituladora de pel·lícules i professora d'idiomes. Amaia Crespo escriu també als blogs *L'ordre alfabètic* i, en anglès, *The alphabetical order*.

«Decidisc fer el canal fa tres anys, quan comence a consumir *booktubes* en altres llengües i trobe a faltar veure'n en la meua». Al canal parla sobre qüestions diverses del món editorial: ressenya i recomana llibres, ensenya tècniques d'escriptura, dona a conèixer altres *booktubers*, analitza elements literaris o, fins i tot, defensa els gustos divergents per la lectura i el respecte cap aquell qui llig gèneres als quals no estem acostumats:

Amaia Crespo: *Es tracta de ser capaços de recomanar un llibre que a nosaltres no ens agrada gens [...], els llibres tenen una utilitat, transmeten sentiments i cada persona té situacions diferents. Fins i tot, un mateix llibre no ens impacta igual si ens arriba en un moment diferent de la nostra vida, per tant, no podem jutjar l'opinió d'una persona sobre un llibre si li ha arribat en un moment vital diferent del nostre o si, simplement, els seus gustos difereixen dels nostres. [...] Tots no llegim ni sentim d'igual forma quan llegim un mateix llibre.*

Paper i píxels està en actiu des de fa **tres anys** i té pujats més de **80 vídeos**. D'entre els centenars de dies i desenes d'audiovisuals, Amaia Crespo ha tingut temps d'anar a continguts més personals: comentar els llibres més importants per a ella o compartir els seus textos més antics.

«El meu text més antic»

«A ma casa hi havia sempre biblioteca i veure que els llibres tenien habitació pròpia sempre m'ha fet considerar-los membres de la família. No recorde un temps en què no haja volgut escriure i llegir», assegura Amaia Crespo. Una passió que l'ha acompanyada des de ben xicoteta, però, què opina dels índexs de lectura al País Valencià?

«Els joves lligen més del que es diu, també cal mirar què lligen, molta gent se centra en clàssics o novel·les d'adults i sembla que si no es llig això, no es llig [...]. Els adults deixen de llegir progressivament per diversos factors. Hi ha gent que compra molt però no llig, hi ha molt de consumisme que no equival a lectura», diu la *booktuber*. La tecnologia, assegura, ha facilitat la lectura: «Jo mateixa quan no puc portar un llibre darrere, tinc el mòbil i el lector de llibres electrònics, i continue llegint».

I, pel que fa a la lectura en valencià, Amaia Crespo també té la seua pròpia anàlisi: «Vaig treballar molts anys com a correctora en l'editorial Bromera i els nivells de lectura en valencià van com en general. S'hi fa molt a les escoles i els instituts, el tema és quan, d'adults, l'estímul ve de nosaltres mateixos i la nostra disponibilitat. Ara mateix, els anys que no hem tingut tele pròpia també fan». Tanmateix, la *booktuber* ens recomana també llegir sobre el seté art en el post «Llibres de cine».

Un dels motius pels quals ha obert el canal és, precisament, pel buit d'uns mitjans en valencià: «Un consum de continguts en valencià com la tele o la ràdio també impulsa indirectament a consumir en valencià altres coses [...],

l'aplicació a les escoles dels programes plurilingües tindrà molt a dir del consum en valencià del futur», sentència.

Ser *booktuber* té, tal volta, un valor afegit d'entre tota la xarxa de *youtubers*: fan una tasca de foment de la lectura i, si és en valencià, de promoció de la llengua. La creadora de *Paper i píxels* distingeix entre dos tipus: «Els *booktubers* tenen dos vessants, n'hi ha que solament impulsen comprar, més que llegir; però n'hi ha molts i molt variats que tenen canals interessantíssims que trobe que sí que fan una bona promoció lectora i que haurien de ser més coneguts».

www.tresdeu.com/2017/08/ (adaptació)

Descobreix més canals de YouTube en valencià.

Comprenc el text

- 41 De què parla el text? Què en sabbies, del tema?
- 42 Quines dades personals de l'autora apareixen esmentades? Indica-les.
- 43 Com es diu el canal de *booktube* d'Amaia? Per quin motiu el va crear?
- 44 Quina finalitat té el canal? Creus que és una bona idea per a aconseguir-la?

El temps i l'espai

- 45 Localitza i anota totes les referències temporals que apareixen en el text.
- 46 On s'esdevenen les accions de què parla el fragment? Quan s'ha fet l'entrevista? Explica com ho has sabut.

L'estructura

- 47 Marca les afirmacions que defineixen el text anterior.

☐ És un text de ficció.

☐ És un fragment teatral.

☐ Hi ha una narradora.

☐ És un text realista.

☐ És un guió de cine.

☐ És semblant a un diàleg.

☐ El text és periodístic.

☐ És una entrevista.

☐ Hi ha dues veus diferents.

- 48 A partir de les teues respostes, defineix el tipus de text anterior.

Les paraules

- 49 Anota totes les paraules pròpies d'un altre idioma que no siga el valencià, i digues què signifiquen.
- 50 Quin temps verbal predomina en el text? Per què penses que passa això?

Llegir per a parlar

- 51 Tria un llibre que t'agrade i fes un *booktube*.

- Informa't sobre l'autor o autora.
- Redacta una explicació breu del contingut, sense fer espòiler. Ha de ser una explicació esquemàtica que incloga referències als personatges, algun detall significatiu, etc.
- Fes-te una opinió sobre el llibre, i explica-la. Si t'ha agradat, recomana'l, però si no és el cas, pensa que a una altra persona sí que podria agradar-li.
- Busca un decorat adequat, assaja un parell de vegades, i digues a un company o companya que t'ajude a enregistrar el vídeo.

Aprèn a fer *booktubes* amb Marta Meneu-Borja.

 TEXT 6

El llibre

Cada llibre té un secret
disfressat de blanc i negre;
tot allò que et diu a tu
un altre no ho pot entendre.

Tot allò que et donarà
no ocupa lloc, ni pesa,
t'abrigarà contra el fred
d'ignorància i de tristesa.

Amb els llibres per amics
no et faltarà companyia.
Cada pàgina pot ser
un estel que et fa de guia.

JOANA RASPALL

 TEXT 7

Un bon capbussó!

Submergir-se en la lectura
és d'allò més divertit.
Quan comença l'aventura,
el temps passa en un bufit.

Pots recórrer valls i serres,
pots ser un heroi valent
com ho era Esclafamuntanyes,
de cor humil i clement.

Submergir-se en la lectura
és capbussar-se en un mar
ple d'històries fabuloses
que no has de deixar passar.

Pots viure en palaus de marbre,
una princesa pots ser
i tu mateixa pots vèncer
un gegant ferotge i cruel.

Siga de nit o de dia,
en qualsevol estació,
en aquest mar tan fantàstic
pega't un bon capbussó!

FINA GIRBÉS

 TEXT 8

Un llibre és un jardí que es porta a la butxaca.

PROVERBI ÀRAB

Comprenc el text

53 Quin tema tenen en comú els textos 6, 7 i 8?

54 En quin o quins dels textos es diu?

- a) Cada lector trau missatges diferents de les lectures.
- b) Dins d'un sol llibre podem trobar moltes idees boniques diferents.
- c) Els llibres són com els bons amics.
- d) Llegir és com viure dins de les històries.

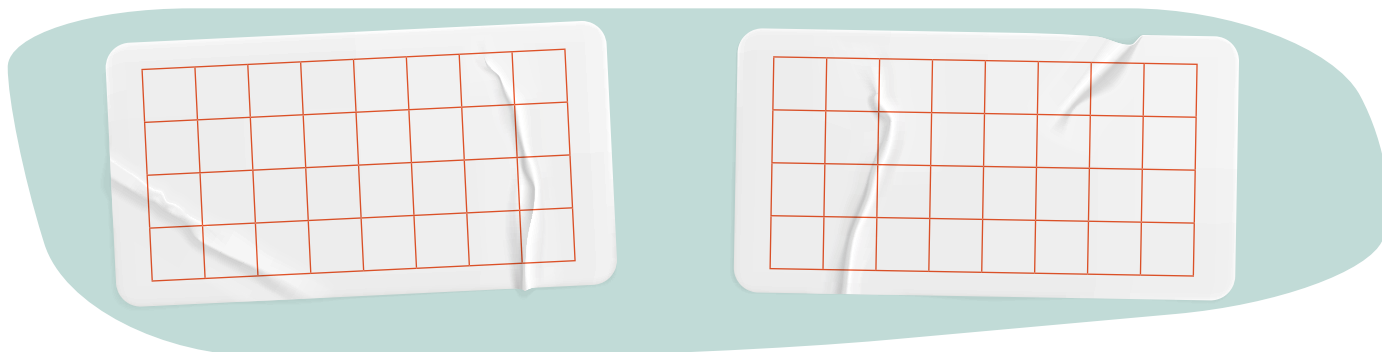
El temps i l'espai

55 Investiga i digues a quina època pertanyen els textos 6 i 8.

L'estructura

56 Els textos 6 i 7 pertanyen a la mateixa tipologia. Com es diu? Com es diuen els paràgrafs que els componen?

57 Per parelles, compteu les síl·labes de dues estrofes, una de cada poema. Consulteu l'apartat del Rebot que parla de mètrica i copieu les estrofes que heu triat en dos quadres com aquests.

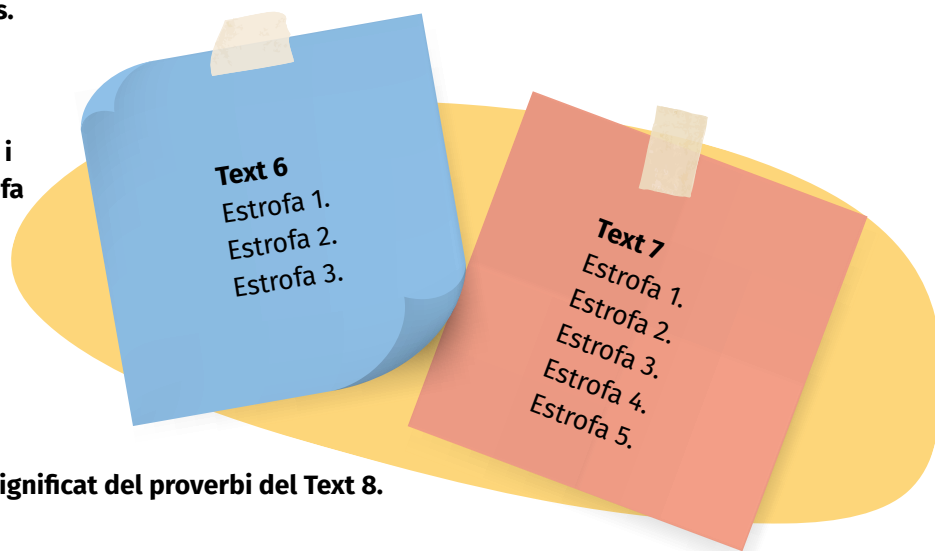
Les paraules

58 Saps què és una metàfora? I una comparació? Consulta el Rebot de poesia i busca'n un exemple de cada en els tres textos anteriors.

Metàfora.

Comparació.

59 Treballeu els poemes per grups i resumiu el contingut de cada estrofa en una frase.

60 Què és un proverbi? Explica el significat del proverbi del Text 8.

61 Inventa'n un sobre els llibres.

Llegir per a parlar

62 Fem un recital poètic.

- Localitzeu llibres de poemes a la biblioteca d'aula, a la del centre, a la del barri...
- Prepareu la lectura dramatitzada d'un poema cada parella o grup —com si fora un vídeo d'internet— i busqueu un acompanyament musical de fons (atenció, ha de ser música sense lletra, que deixi que s'escolte la intervenció).
- Trieu una vestimenta adequada per a l'ocasió.

Tant si el recital té lloc a classe com si el feu per a la resta de l'escola, haureu de preparar una escaleta —és a dir, un ordre d'aparició dels i de les rapsodes—, i fer alguns assajos. Si, a més, aconsegiu que algú enregistre l'actuació, en podreu gaudir moltes vegades més!

AUTOAVALUACIÓ

1 Localitza en la unitat...

- Un text narrat en primera persona:
- Un fet que s'esdevinga en el passat:
- Un text amb rima:
- Un personatge aproximadament de la teua edat:
- Un/a protagonista real:
- Els noms de dues escriptors i dos escriptores:

2 Dissenya una rúbrica d'avaluació emplenant la graella. Tria la casella que millor s'adequa al teu cas, i anota comentaris. Pots prendre com a exemple les rúbriques del Rebost.

Tasca	Molt bé	Regular	Molt millorable
Comprensió de textos de diferent tipologia: narracions, notícies, booktubes, entrevistes, poemes...			
Seguiment d'una estructura per a comprendre els textos: el sentit global, paraules concretes, etc.			
Producció de textos orals i escrits a partir de models.			
Preparació de dictats seguint un sistema amb l'objectiu de millorar l'ortografia.			
Comprensió de la diversitat de textos per a usar-los amb diferents finalitats.			

Reflexionem sobre la llengua (I)

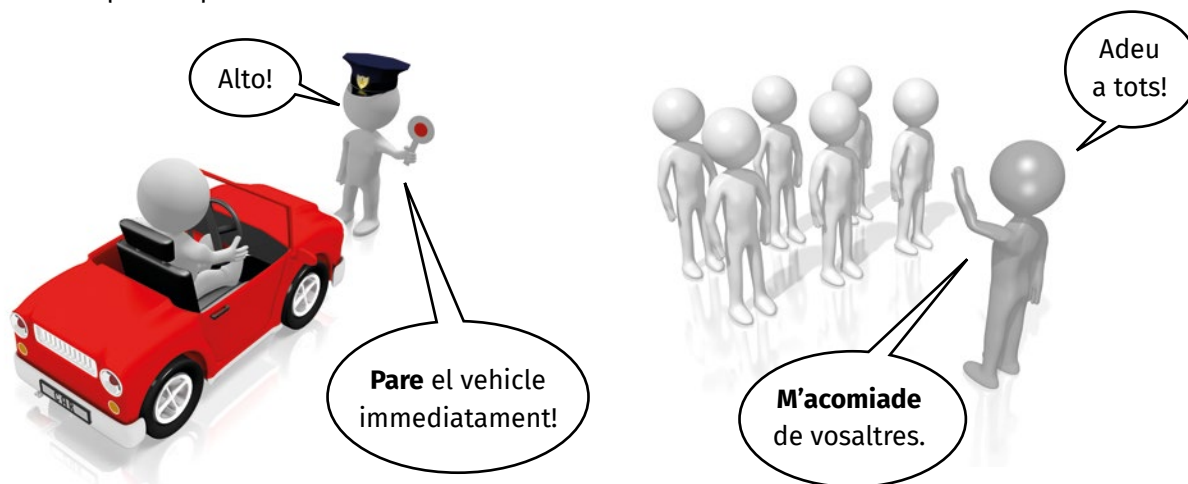
QUÈ TREBALLAREM?

- Frases i oracions
- Tipus d'oracions segons l'actitud del parlant
- Els sintagmes
- Subjecte i predicat. La concordança
- Les categories gramaticals
- Sons i grafies
- Lletres, dígrafs i lletres compostes
- Vocals i consonants
- Vocalisme tònic i vocalisme àton
- La síl·laba
- Diftongs, triftongs i hiats

FRASES I ORACIONS

Quan parlem, ho fem usant dos tipus d'**enunciats** diferents, **oracions** i **frases**. Els dos tenen un **significat ple**, però tenen una estructura diferent.

Fixa't en aquestes parelles d'enunciats:

Les **oracions** es construeixen al voltant d'un **verb conjugat**. Les **frases**, en canvi, **no** tenen verb conjugat.

1 Fixa't en les imatges i completa cada parella d'enunciats amb una frase o una oració que signifiqui el mateix.

Oració:

Frase: Neus, els deures!

Oració: El preu **és** molt car!

Frase:

Oració: Et **desitge** un bon dia.

Frase:

Oració:

Frase: Un got net, per favor.

2 Poseu en comú les vostres parelles d'enunciats i decideu quines tenen un significat més semblant.

TIPUS D'ORACIONS SEGONS L'ACTITUD DE QUI PARLA

Podem classificar les oracions segons l'actitud o intenció amb què les diu la persona que parla, és a dir, l'emissor o emissora. Per exemple, no és el mateix dir *Estic farta* perquè he menjat molt, que dir *Estic farta!* perquè m'he enfadat.

- 3 Indica de quin tipus és cada oració i obtindràs el teu propi recull teòric. A continuació, compara les respostes amb les del teu grup.

imperativa

desiderativa

exclamativa

interrogativa

dubitativa

enunciativa

Tipus d'oració	Definició	Exemple
	Informa sobre un fet. Pot ser afirmativa o negativa.	<i>Anna és una gran doctora.</i> <i>Enric no és gens tímid.</i>
	Pregunta alguna cosa.	<i>Quan arriba el tren de Xàtiva?</i>
	Expressa sentiments o emocions.	<i>Per fi m'han aprovat!</i>
	Indica una ordre o una petició.	<i>Tanca la porta, per favor.</i>
	Expressa un desig.	<i>Tant de bo em regale el llibre.</i>
	Expressa un dubte.	<i>Potser faré pizza per a sopar.</i>

- 4 Completa aquestes afirmacions en el quadern.

- Les oracions interrogatives acaben amb un signe d'.....
- En les oracions dubitatives sol haver-hi algun adverbí que expressa
- Les oracions exclamatives acaben amb un signe d'.....

- 5 Relaciona.

Enunciativa afirmativa •
Interrogativa •
Enunciativa negativa •
Exclamativa •
Imperativa •
Dubitativa •
Desiderativa •

- Dimarts aniré al gimnàs de matí.
- Endús-te la gata ara mateix.
- Tu ja no m'estimes.
- Quin dia vols que anem al cine?
- Possiblement reservaré el vol per Internet.
- Anirem de vacances a Bristol!
- Que tinguem salut.

Segueix practicant amb aquest Genially.

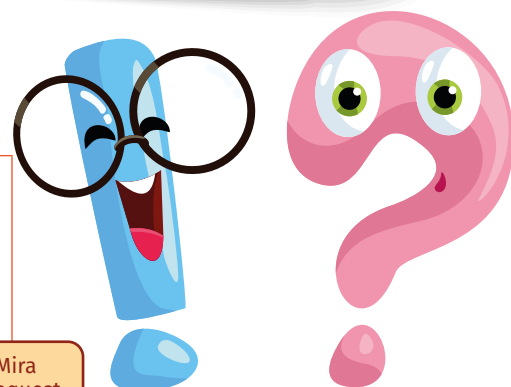
- 6 En parelles, trieu una de les dues opcions i inventeu un diàleg.

A: (Interrogativa)
B: (Enunciativa)
A: (Interrogativa)
B: (Desiderativa)
A: (Enunciativa)
B: (Dubitativa)

A: (Imperativa)
B: (Enunciativa)
A: (Desiderativa)
B: (Enunciativa)
A: (Dubitativa)
B: (Enunciativa)

Mira aquest vídeo.

ELS SINTAGMES

Els textos es construeixen combinant elements simples per a formar estructures cada vegada més complexes i amb un significat més ric.

Combinant **sons**, obtenim **paraules**, que agrupades entre si donen lloc als **sintagmes**. La combinació de sintagmes forma **oracions**, i la suma d'oracions origina els **textos**.

Els sintagmes estan a mig camí entre la paraula i l'oració. D'una banda, són conjunts de paraules i, de l'altra, parts constituents de l'oració. A més, un sintagma pot incloure altres sintagmes:

Oració									
Sintagma				Sintagma					
Paraula	Paraula	Sintagma		Paraula	Sintagma		Sintagma		sintagma
Una	amiga	Paraula	Paraula	Paraula	Paraula	Paraula	Paraula	Paraula	Paraula
		molt	simpàtica	compra	el	pa	a	Alberic	sempre

Segons la **categoría gramatical** que fa de nucli, els sintagmes poden ser:

Sintagma nominal	Una amiga molt simpàtica; el pa	La paraula més important és el nom .
Sintagma verbal	Compra el pa a Alberic sempre	La paraula més important és el verb .
Sintagma adjectival	Molt simpàtica	La paraula més important és l' adjectiu .
Sintagma adverbial	Sempre	La paraula més important és l' adverbi .
Sintagma preposicional	A Alberic	Va introduït per una preposició .

SINTAGMES

Quant saps sobre els sintagmes? Demostrea-ho amb aquest Kahoot.

7 **Ordena els sintagmes per a formar oracions. Te n'indiquem l'estructura.**

- han expressat Els estudiants a porta de l'institut el seu malestar .
SN + V + SN + SPrep
- els meus pares vindran Demà al poliesportiu .
SAdv + V + SN + SPrep
- uns llibres molt interessants ha comprat Robert .
SN + V + SN + SAdj

8 **Comenteu en grup si les afirmacions següents són certes o no.**

- Les oracions anteriors tenien significat abans d'ordenar-les.
- Podem canviar l'ordre d'alguns sintagmes.
- Podem canviar l'ordre de les paraules dins d'un mateix sintagma.

SUBJECTE I PREDICAT

Els constituents bàsics d'una oració són el **subjecte** i el **predicat**.

- Abans de començar, definiu per parelles els conceptes de subjecte i predicat segons el que heu après al llarg de la Primària.

El **subjecte** té forma de sintagma nominal i és l'element del qual expresseu una acció, un procés o un estat. El **predicat** és l'acció, el procés o l'estat que atribuïm a eixe subjecte. Formalment és un sintagma verbal.

En què s'assemblen les vostres definicions amb les que us hem donat? En què es diferencien?

Indiqueu el subjecte i el predicat d'aquestes oracions i classifiqueu-les.

a) La professora explica gramàtica d'una manera entenedora.	e) L'arquitecte ha signat els plànols.
b) Dilluns plourà intensament.	f) Has vist les meues claus?
c) Hi ha iogurts a la nevera.	g) Joan i Elena vindran al sopar.
d) Soc el més jove de la classe.	h) Ha tronat durant l'excursió.
	i) Li farem una sorpresa per a l'aniversari.

- Oracions amb subjecte explícit:
- Oracions amb subjecte elidit (es pot deduir):
- Oracions sense subjecte (no es pot deduir):

El subjecte pot aparèixer **explícitament** (*Agnés ha esmorzat tard*) o estar **elidit** ([*nosaltres*] *Portarem el pastís de poma*). En el cas que estiga elidit, podem deduir-lo a través de la conjugació verbal: *portarem* és la primera persona del plural del present d'indicatiu del verb *portar*.

En alguns casos, però, no hi ha subjecte. Parlem aleshores d'oracions **impersonals**. Són les que porten un verb que té a veure amb la meteorologia (*ploure, nevar, tronar, fer sol, fer vent...*), o les que es construeixen amb el verb *haver-hi*.

Què tenen en comú aquestes oracions impersonals? En quina persona estan conjugats els verbs?

Demà nevarà en cotes baixes. Hi ha risc de gelades. De cara a la vesprada, plourà i farà vent.

FEM UN DICTAT

Escriu el dictat d'un fragment adaptat de *Les petjades d'Àfrica*, de Mercè Viana.

Compara el dictat amb el text original del Rebot i completa una graella com aquesta.

Paraules que he escrit malament perquè no les coneixia.	Paraules que he escrit malament perquè no les recordava.

I ara, és l'hora de reflexionar.

- Per què faig cada falta?
- Quantes faltes faig de cada?
- Com he fet el dictat?
- Tria una paraula i justifica per què s'escriu així.

Escolta un fragment de l'obra.

LA CONCORDANÇA

El nucli del subjecte i el nucli del predicat concorden en nombre (singular o plural) i persona (primera, segona i tercera):

- Jo (1a persona, singular) / *compraré* (1a persona, singular) *les entrades*
- Elena i Martí (3a persona, plural) / *han arribat* (3a persona, plural) *a l'aeroport*.

Observa que si canviem la persona o el nombre del subjecte, també hem de canviar la persona o el nombre del verb:

- Tu (2a persona, singular) / *compraré* *compraràs* (2a persona, singular) *les entrades*.
- Elena (3a persona, singular) / *han arribat* *ha arribat* (3a persona, singular) *a l'aeroport*.

16 Barra la paraula intrusa de cada oració perquè tinguin sentit.

- Les dues germanes està viatgen còmodament installades en el vagó.
- Nosaltres elles coneixem perfectament la dificultat de l'examen.
- El president de l'associació va reclamar demanaren un millor finançament.
- Els atletes arribaren arribà a la meta exhaustos.
- Fins i tot els el cactus s'han assecat després de tants dies sense pluja.
- Han aparegut aparegué unes tortugues invasores a la marjal de Pego-Oliva.
- M'agraden encanta les pel·lícules de Millie Bobby Brown.
- Joan Carles i tu jo som molt bons amics des de ben menuts.

17 Inventa subjectes que concorden amb aquests predicats.

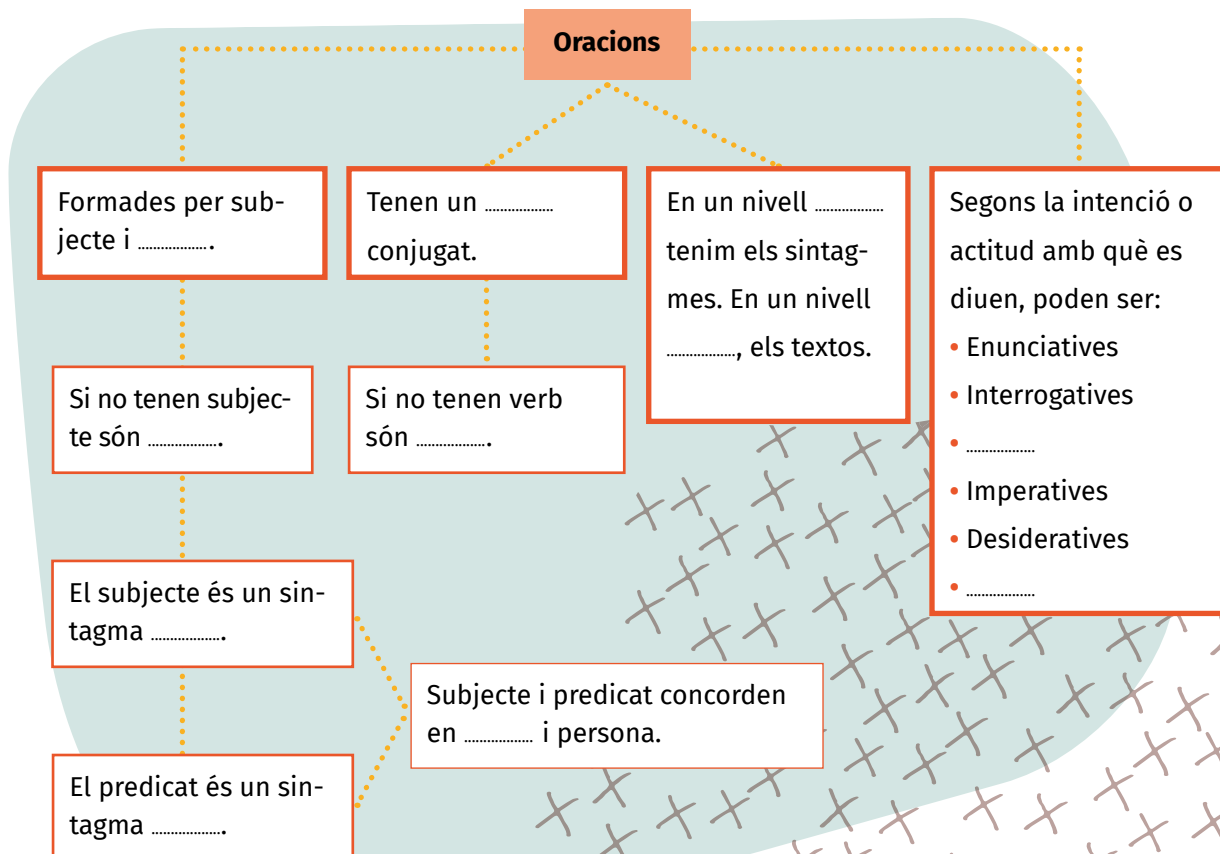
- anirem d'excursió a final de curs.
- vau entregar el treball abans de dimarts?
- t'esperaràs mentre jo acabe de parar taula.
- assaja cada dia un parell d'hores.
- vull un entrepà de truita i formatge.
- parles tres idiomes de manera fluida.

Practica
un poc
més.

18 Completa aquest mapa conceptual sobre les oracions. Tracta d'afegir-hi informació.

LES CATEGORIES GRAMATICALS

Segons la **forma**, el **significat** i la **funció**, les paraules s'agrupen en **categories gramaticals**, que són etiquetes que posem als mots que tenen unes característiques semblants.

En la taula següent, trobem les característiques bàsiques de les huit categories gramaticals que hi ha:

	Forma (morfologia)	Significat (semàntica)	Funció (sintaxi)
Nom	Variable en gènere i nombre: <i>gos, gossa, gossos, gosses</i> .	Designa un ésser viu, un objecte o una idea: <i>xiquet, cadira, tristor</i> .	Nucli d'un sintagma nominal o preposicional: <i>El carro de fusta</i> .
Adjectiu	Variable en gènere, nombre i grau: <i>baix, baixa, baixíssim</i> .	Indica qualitats o característiques: <i>modern, dolç, blanca</i> .	Complement del nom o atribut: <i>Un dia assolellat</i> .
Verb	Variable en persona, nombre, temps, veu, mode i aspecte: <i>caminaves</i> (2a p., sing., imperfet, actiu, indicatiu).	Expressa accions, processos o estats: <i>córrer, dormir, estar</i> .	Nucli d'un sintagma verbal: <i>Ella treballa molt</i> .
Pronom	Variable en persona, nombre i gènere (només els de 3a): <i>jo, tu, ell/ella/ells/elles</i> .	Pren el significat d'una paraula o sintagma al qual substitueix: <i>ella</i> (la meua germana).	Substitueix un nom o un sintagma nominal: <i>La meua germana dorm poc. Ella és molt nerviosa</i> .
Determinant	Variable en gènere i nombre: <i>aquest, aquesta, aquests, aquestes</i> .	Dona informació complementària sobre el nom: <i>aquesta llibreta</i> (la que està ací).	Acompanya el nom: <i>el telèfon</i> .
Adverbi	Invariable: <i>després, enèrgicament</i> .	Modifica el significat d'un verb, un adjectiu o un adverbi: <i>molt tranquil</i> .	Complement: <i>Comencem bé</i> .
Preposició	Invariable: <i>a, en, per, de</i> .	No té un significat clar.	Relaciona paraules: <i>casa de Jaume</i> .
Conjunció	Invariable: <i>i, que, però</i> .	No té un significat clar.	Relaciona paraules o proposicions: <i>Jaume canta i Anna balla</i> .
Interjecció	Invariable: <i>caram, ah</i> .	És un recurs expressiu per a apellar l'interlocutor o transmetre un estat d'ànim.	No té una funció sintàctica.

19 Copieu i completeu la taula amb les categories gramaticals estudiades.

Morfologia		Sintaxi			Semàntica	
Variables	Invariables	Nuclis	Complements	Enllaços	Significat clar	Significat imprecís

20 Classifiquen per categories les paraules del text següent.

La porta de fusta vella va cedir en empenyar-la. No estava tancada amb clau, però va observar que no era una caseta per als animals. Li va ferir el nas una olor de tancat mesclada amb una aroma indefinida, àcida, potser suor. Hi havia una taula amb un cresol apagat i amb la llum que entrava per la finestra, velada amb una cortina tan bruta com fosca, també va poder distingir-hi un catre. S'hi acostà. Li va semblar veure algú adormit. El cor li batejava amb força dins del pit, no estava sol. Sabia que no havia d'estar en aquell lloc, però la curiositat podia més que la raó.

MARÍA SOLAR. *L'expedició del doctor Balmis*

Noms		Determinants	
Adjectius		Adverbis	
Verbs		Preposicions	
Pronoms		Conjuncions	

Posa a prova els teus coneixements geogràfics amb aquest Genially de l'obra.

21 Fes dues oracions amb cada paraula de manera que en una actue com a nom i en l'altra com a adjectiu.

escrit — **nom:** Li he enviat un escrit i no m'ha contestat encara.
adjectiu: El paper està tot escrit.

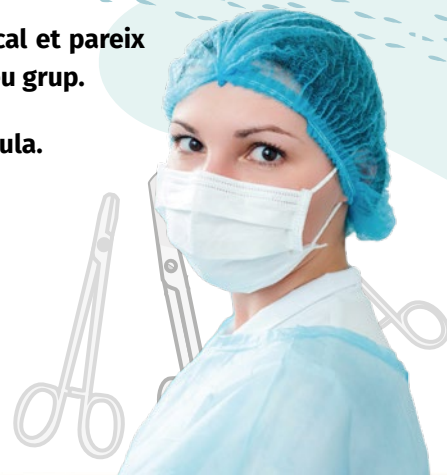
rosa — **nom:**
adjectiu:

pacient — **nom:**
adjectiu:

22 A partir del que hem estudiat fins ara, quina categoria gramatical et pareix més fàcil d'explicar? Quina et pareix més difícil? Comenta-ho amb el teu grup.

23 Per parelles, diguen a quina categoria gramatical pertany cada paraula.

- Albert és molt **simpàtic**, sempre està de bon humor.
- La **cirurgiana** ha operat el pacient en un temps rècord.
- La comitiva **arribarà** a les 19.30 i l'acte **començarà** a les 20.
- Ells** saben **perfectament** que no podem admetre la sol·licitud.
- Volien guanyar el partit, **però** no ho van aconseguir de cap manera.

SONS I GRAFIES. LLETRES, DÍGRAFS I LLETRES COMPOSTES

El valencià té vint-i-sis lletres, i fa servir l'alfabet llatí.

Lletra	Nom	Exemples
A	a	ala, casa
B	b	be (alta) bou, sobre, corb
C	c	cirera, decidir, coll, sac
D	d	dàtil, perdre, pàl·lid
E	e	error, mes, mel
F	f	full, enfront, matalaf
G	g	gana, ogre, fong, mig, gent
H	h	hola, ahir
I	i	inici, ric, oli
J	j	jota, barrejar
K	k	karate, folklore
L	l	lent, plànot, regal
M	m	meu, remar, fam

Lletra	Nom	Exemples
N	n	ene
O	o	or, por, moto
P	p	pare, captar, drap
Q	q	quadre, quatre
R	r	rata, armari, ser
S	s	sa, posar, estirar, pastís
T	t	teula, tronc, morter
U	u	ull, curs, reu
V	v	ve (baixa) vida, convidar, avet
W	w	ve doble wagnerià, kuwaitià
X	x	ics/xeix taxi, xocar, Xeraco
Y	y	i grega Nova York
Z	z	zeta zel, Alzira

Remarques

- La *y* s'usa només en el dígraf *ny* (*any*).
- La *h* no representa cap so, però s'usa per **raons etimològiques**. En alguns estrangerismes i interjeccions, representa un so aspirat.
- La *ç* és una variant de la *c*, per tant, no es considera una lletra.

Vols conèixer
la història de
l'alfabet?

A B C D E F G H I

J K L M N O P Q R

S T U V W X Y Z

- Quines de les lletres anteriors representen més d'un fonema? Repasseu-les una per una i anoteu-les.
- Quins altres alfabet coneixeu? Investigueu en grups i anoteu-ne els noms.
- Totes les llengües s'escriuen amb lletres que representen fonemes? Busqueu informació sobre el tema i poseu-ne exemples.
- Escolta i anota les paraules que escoltes.
 - En acabant, lletreja-les.
 - Compareu per parelles com heu escrit les paraules, i corregiu el que calga.

Com
busquem en
Internet?

28 Els dígrafs són parells de lletres que representen un únic fonema. Posa un exemple amb cada un dels dígrafs del valencià que pots trobar en les lectures d'aquest llibre.

ss:	tj:	gu:	ig:
rr:	tx:	ny:	ll:
tg:	tz:	qu:	

29 Separa en síl·labes les paraules anteriors. Una pista: els dígrafs de la columna de la dreta no se separen; els de l'esquerra, sí.

30 Escolta i llig aquest fragment, troba-hi deu paraules amb dígraf i encercla-les.

Tom i jo vam descobrir un tresor ocult de monedes d'or que havia caigut en mans d'uns lladres. El tresor ens va fer rics de la nit al dia. Estava valorat en dotze mil dòlars, que acabaren repartits entre Tom i jo a parts iguals. Sis mil dòlars per a cadascun. Dels sis mil dòlars de Tom es va fer càrrec el jutge Thatcher a petició de tia Polly. Però jo no sabia què fer amb tants diners, i com sols tenia tretze o catorze anys també fou el jutge Thatcher qui s'encarregà d'administrar-los. El ben cert és que jo no els volia. Tants diners junts tan sols podien dur-me problemes. Així que un dia vaig anar a veure el jutge Thatcher i li vaig dir:

–No vull els diners que em té guardats. Vull que se'ls quede vosté.

El jutge, sorprès, no va saber què dir.

–I això per què, si es pot saber? –em preguntà.

–Vosté quede-se'ls, per favor. Jo no els vull.

Pensarós i amb un dit a la barbeta, el jutge degué creure que m'havia tornat boig.

–La propietat dels diners figura en un document que tinc ben guardat –digué poc després–. I el document du el teu nom, Huck.

–Aleshores, canvie'l –li vaig dir.

–No puc fer això. És il·legal.

–Aleshores faça una altra cosa, però quede-se'ls.

El jutge s'ho va remugar de nou i, finalment, digué:

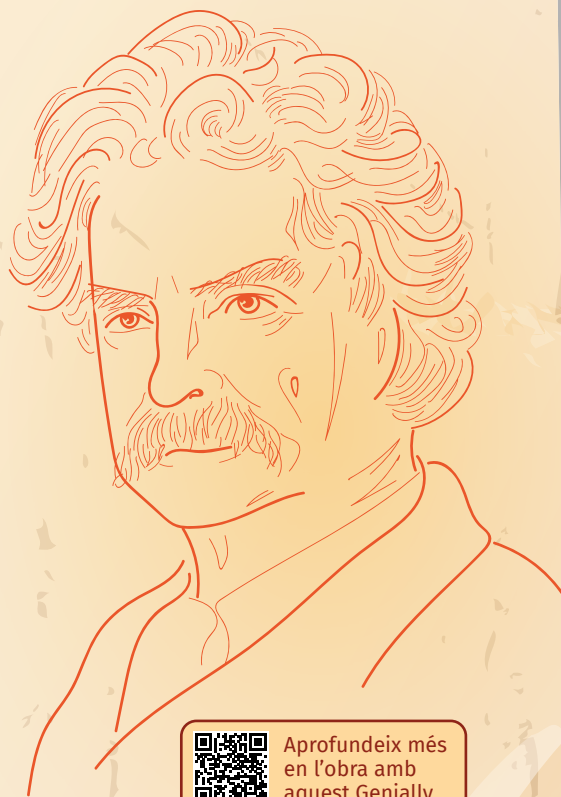
–Farem una cosa. Et compraré el document, però et seguiré donant els interessos dels sis mil dòlars. En mig any ja se n'han acumulat cent cinquanta!

–Tampoc els vull.

–Com?

El rostre del jutge em deia que seguia sense entendre res. Aleshores es posà a escriure en un paper i després el va llegir en veu alta. El paper deia que jo li venia el meu document per un dòlar.

–Si estàs d'acord, firma'l –em digué.

Aprofundeix més en l'obra amb aquest Genially.

MARK TWAIN. *Les aventures de Huckleberry Finn*

A banda dels dígrafs, el valencià té combinacions de consonants que representen sons geminats. Es tracta de les **lletres compostes**. Pareu bé l'orella:

ll: al·lèrgia

nn: innocent

tll: ratlla

tn: cotna

mm: immadur

tl: espatlla

tm: setmana

Fixeu-vos que en les lletres compostes *tl*, *tll*, *tm* i *tn* la *t* no es pronuncia.

VOCALS: TÒNIQUES I ÀTONES

Els fonemes del valencià es divideixen en vocals i consonants. Els dos es pronuncien expulsant aire per la boca, però en un cas l'aire ix lliurement (**vocals**) i en l'altre troba algun obstacle abans d'eixir o durant l'eixida (**consonants**).

Les vocals es poden classificar pel grau d'obertura i per la part de la boca on fem la força per a articular-les. Combinant els dos factors, obtenim el quadre següent:

		Part de la boca		
		Anterior	Central	Posterior
Grau d'obertura	Tancat	i		u
	Mitjà-tancat	e (e tancada)		o (o tancada)
	Mitjà-obert	ɛ (e oberta)		ɔ (o oberta)
	Obert		a	

31 Llegeix aquest fragment sobre les vocals i comprova que la informació sobre l'obertura i la part de la boca on concentrem l'esforç és certa.

Les vocals e i o poden ser obertes o tancades quan van en síl·laba tònica. Quan van en síl·laba àtona, sempre són tancades. Per a saber si la e o la o són obertes o tancades, hem de recórrer a la memòria auditiva. Si tenim dubtes, podem usar el *Diccionari normatiu valencià*.

32 Trobeu en aquest text les paraules que tenen una e oberta o una o oberta. A continuació, escolteu-lo i comprova les respostes.

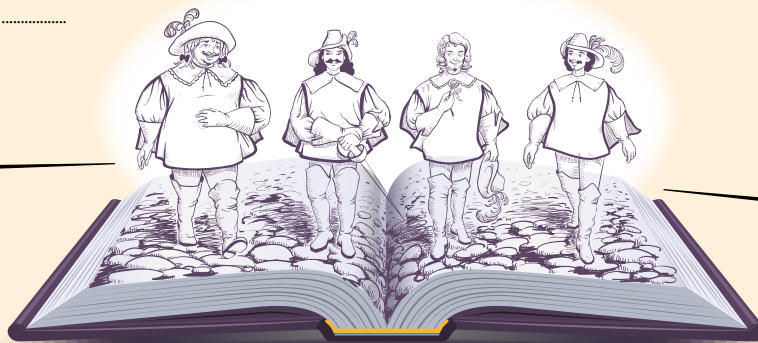
El primer dilluns d'abril de l'any 1625, a l'hostal del poblet francès de Meung es va armar un aldarull tan extraordinari que mig poble va creure que havia esclatat una revolució. Un foraster acabava d'arribar-hi a cavall d'un rossí vell, de pelatge groguenc, de potes peludes, i sense crineres en la cua. Semblava un espantall. El foraster, un jove gascó amb el cap cobert amb una boina adornada amb una espècie de ploma, vestia un gipó de llana blau i descolorit, i duia una espasa penjada d'un baldric de pell. El seu rostre allargat mostrava astúcia i intel·ligència, gràcies a uns pòmuls prominents i uns ulls vius que ara miraven els pobletans de Meung sense fer cas dels comentaris que despertava el seu rossí. Aquest foraster s'anomenava D'Artagnan, i viatjava cap a París amb el desig de convertir-se en mosqueter de la guàrdia reial. No fou fins que posà peu a terra davant de l'hostal i n'enfilà l'entrada, que D'Artagnan pogué escoltar les riallades que eixien de dins. Dos homes es partien de riure mentre, assegut en una finestra, un tercer feia broma del rossí groguenc així com del foraster que ves a saber d'on devia venir. De seguida, D'Artagnan li clavà l'ull. Es tractava d'un gentilhome alt i de gest orgullós, d'ulls negres i penetrants, nas pronunciat, bigot negre, i que mostrava una cicatriu en una templa. Vestia un gipó elegant i calces de color violeta que li donaven un aire important, difícil de trobar en aquelles contrades. No obstant això, D'Artagnan, que pel seu caràcter agosarat no suportava les insolències, no tardà a demanar-li raons.

ALEXANDRE DUMAS. *Els tres mosqueters*

Fes un tast de l'obra.

- Amb e oberta:
- Amb o oberta:

33 Separa en síl·labes les paraules anteriors i encercla la tònica.

34 En parelles, cada membre triarà una columna i explicarà a l'altre cada punt com si fora la profesora o el professor.

- Diferència entre vocals i consonants.
- Punt d'articulació de les vocals.
- Graus d'obertura de les vocals.
- Vocals que representen més d'un fonema.

Podeu fer anotacions ací per a preparar les explicacions:

35 Classifica les paraules segons les vocals tòniques.

mort	cel	poc	suc	tot	joc	ull	lloc	peu	so	sec	rusc	pit	bo	ric
part	por	marc	vel	llar	pes	sac	rap	nou	llet	disc	ball	pi		
mot	gel	puny	to	ruc	llit	veu	no	xic	nuc	pic	cub	mel	mut	
net	just	res	cas	bes	tast	mes	bac	clip	puc	pot	lluç			

u: j: ε: i:
o: a: e:

36 Escriu un correu electrònic adreçat a la secretaria del centre que continga deu de les paraules anteriors.

FEM UN DICTAT

37 Escriu el dictat d'un fragment adaptat de *Robinson Crusoe*, de Daniel Defoe.

Descobreix les aventures de Robinson Crusoe.

38 Compara el dictat amb el text original del Rebot i completa aquesta graella.

Paraules que he escrit malament perquè no les coneixia.	Paraules que he escrit malament perquè no les recordava.

39 Reflexiona per escrit sobre les errades comeses.

- Quantes faltes has fet de cada?
..... Errades ortogràfiques. Accentuació. Signes de puntuació.
- Quina nota et posaries en el dictat?
☐ Molt bé. ☐ Regular. ☐ Molt millorable.

40 Inventa un dictat que continga les paraules destacades del dictat anterior, i d'altres que et semblen d'ortografia complicada, i anota-les ací.

APARADOR DE PARAULES

bodega, remers,

- Assegura't que no has comés cap errada ortogràfica.
- Intercanvia'l amb un company o companya, i prepareu-los.
- Feu-vos els dictats i intercanvieu-los per a corregir-los.

ESBORRANY!

LA SÍL·LABA

Les paraules estan formades per fonemes, però entremig, trobem la síl·laba, que és el conjunt de fonemes que pronunciem en cada colp de veu (*a-mi-ga*, *ma-lalt*, *con-viu-re*, *ai-re*, *quo-ta*, *guar-da-des*). Cada síl·laba conté sempre una vocal que fa de nucli (*a-mi-ga*). A més, pot contindre consonants (*ma-lalt*), semivocals (*con-viu-re*, *ai-re*) i semiconsonants (*quo-ta*, *guar-da-des*).

Les semivocals són la *i* o la *u* que van darrere d'una altra vocal que fa de nucli (*con-viu-re*, *ai-re*). Les semiconsonants són les *u* quan van precedides d'una *g* o una *q* i darrere hi ha una altra vocal que fa de nucli (*quo-ta*, *guar-da-des*).

Les paraules es poden classificar segons el nombre de síl·labes en monosíl·labes (una síl·laba) i polisíl·labes (més d'una síl·laba). Entre les polisíl·labes, n'hi ha de bisíl·labes (*man-ta*), trisíl·labes (*mú-si-ca*), tetrasíl·labes (*dor-mi-to-ri*), pentasíl·labes (*a-mig-da-li-tis*), etc.

Totes les paraules polisíl·labes tenen una síl·laba tònica (*man-ta*, *mú-si-ca*, *dor-mi-to-ri*, *a-mig-da-li-tis*). La resta de síl·labes són àtones (*man-ta*, *mú-si-ca*, *dor-mi-to-ri*, *a-mig-da-li-tis*).

Segons la posició que ocupa la síl·laba tònica, les paraules polisíl·labes es classifiquen en:

- Agudes: *ma-ta-làs* (última)
- Planes: *es-que-na* (penúltima)
- Esdrúixoles: *pú-bli-ca* (antepenúltima)

41 Separa en síl·labes les paraules del text.

Però us deia que no m'abelleix anar de vacances. No em veig amb cor de passar-me el dia a la platja, jugant amb l'arena com quan tenia l'edat de Carme. Però qualsevol diu açò a casa meua. S'armaria un canyaret... Jo, el que voldria fer és anar de campament, com fan els meus amics. Uns dies a la muntanya, amb els companys i sense pares... Això serien vacances de veritat! Però sempre que demanem alguna cosa especial, mon pare ix amb allò que no arribem a tot i que no es pot estirar més el braç que la mànega.

Mira
l'entrevista a
Teresa Broseta.

TERESA BROSETA
L'estiu dels pirates

42 Com són les paraules *frequència*, *sàpia* i *històries*? Planes o esdrúixoles? Raoneu-ho.

43 Contesta aquestes preguntes.

- Quantes paraules agudes hi ha en el fragment?
- Quines s'accentuen? Per què?

44 Juguem a les paraules encadenades. Per torns, un membre dirà una paraula i el membre del costat en dirà una altra que comence per la síl·laba amb què acaba l'anterior. I així successivament.

DIFTONGS I HIATS

- 🔊 Els diftongs són aplecs d'una vocal i una semivocal o d'una semiconsonant i una vocal en una mateixa síl·laba. Una vocal més una semivocal formen un diftong decreixent, perquè els fonemes van de més obert a més tancat. I una semiconsonant i una vocal formen un diftong creixent, perquè els fonemes van de més tancat a més obert.

Necessites més informació?

Diftongs decreixents

ai

au

ei

eu

oi

ou

ui

iu

Diftongs creixents

gua

qua

güe

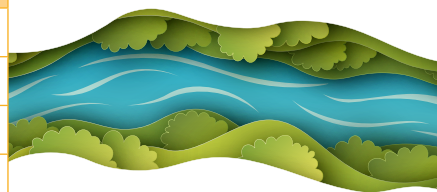
qüe

güi

qüi

guo

quo

Si vols practicar un poquet més...

- 45 Anota un exemple per a cada diftong de la taula anterior.

Quan una vocal porta davant una semiconsonant i darrere una semivocal, formen un triftong: **guaitar**.

🔊 Escolta i fixa't com es pronuncien aquestes paraules: *raïm, veïna, roïna, ruïna, Raül, peüc, diürn, cua*. Quan dos fonemes que podrien formar diftong es pronuncien separats, tenim un hiat.

- 46 Encercla els aplecs vocàlics d'aquestes paraules i classifica-les segons que tinguen diftong o hiat.

aire

coexistir

aeri

remei

faena

boira

pèrdua

heroi

cuina

conduït

causa

heroïnes

beure

poeta

riu

sou

cafeïna

quadrat

eqüestre

terraqüi

quota

reüll

- Paraules amb diftong:
- Paraules amb hiat:

- 47 🔊 Detecta tots els hiats d'aquest text i encercla'ls.

Aquella era una entrevista important. Almenys, això assegurava tia Sofia. Important per al cap, per al periòdic, potser per al país. Qualsevol col·lega hauria matat per l'exclusiva. I la faria jo, una estudiant en pràctiques, a qui tots els redactors miraven de dalt a baix. Havia aconseguit una faena a temps parcial, de col·laboradora ocasional en un periòdic digital. M'havien contractat perquè entenia en ordinadors i estudiava programació. I de pas, redactava notícies de forma ràpida i entenedora. El sou era una misèria, però podia treballar una part de la jornada a casa, em quedava temps per a estudiar i, amb el poc que guanyava, contribuïa a pagar-me els estudis.

FRANCESC GISBERT. *Investigaràs fins al final*

No et perdes les aventures d'Àlicia i la tia Sofia!

© Jesús Huguet

Alguns hiats són difícils de detectar, com ara *i + vocal* en síl·labes àtones: *notícia, periodisme...*

AUTOAVALUACIÓ

1 Completa la graella.

Conceptes	Lletres	Exemples
Lletres que representen més d'un so.		
Sons que poden ser representats per més d'una lletra o dígraf.		
Lletra muda.		

2 Localitza en aquest text huit paraules variables i huit d'invariables.

Un dia plujós de tardor, al voltant de les onze del matí, un carter picà amb força i insistència a la porta d'un pis a la cinquena planta d'un edifici de Viena. ZWOCH, deia a la plaqueta de llautó penjada a la porta. Jakob Pamperl, un xiquet d'onze anys, descansava al llit de la casa veïna amb tos i refredat, quan va sentir el timbre, ja que l'edifici era nou, i els edificis nous normalment tenen les parets primíssimes. S'alçà, isqué corrent al passadís i va mirar qui demanava entrar a casa dels Zwoch amb tanta urgència. No és que Jakob Pamperl, a qui tots els membres de la família Zwoch anomenaven simplement «el veïnet», fora un xiquet exageradament curiós; però des de bon matí, des que sa mare se n'havia anat a treballar, jeia tot sol i avorrit en la seua habitació. Després de tot, una mica de tos i un esternut cada quart d'hora no eren suficients per a mantenir-se ocupat tot un matí.

–Perdone, però abans de les dotze mai no hi ha ningú a casa! –Jakob va informar el carter–. Jo mateix només estic ací perquè resulta que estic malalt.

–Porte una carta urgent –digué el carter–. Per al senyor Kurt Zwoch.

Jakob allargà la mà cap a la carta. Entre dos esternuts ben forts va dir:

–Done'm la carta... Jo li la donaré... a migdia! –I, com que el carter el mirava poc convençut, encara afegí:

–Li ho assegure!

Aleshores el carter assentí, donà la carta a Jakob i baixà les escales com un coet. Jakob se'n tornà al llit amb la carta. El nom del remitent estava escrit en lletres ben grans i en negreta: **Dr. Konrad Knie, advocat i notari.**

CHRISTINE NÖSTLINGER. *Olfacte de detectiu*

Llig el primer capítol de l'obra.

Variables	
Invariables	

3 Troba en el text anterior cinc paraules planes, cinc paraules agudes i totes les esdrúixoles!

Planes	
Agudes	
Esdrúixoles	

4 **Separa les oracions següents en subjecte i predicat i subratlla el nucli de cada element.**

- Un carter picà amb força i insistència.
- Jakob Pamperl descansava al llit de la casa veïna.
- L'edifici era nou.
- Els edificis nous normalment tenen les parets primíssimes.
- Jakob va informar el carter.
- Porte una carta urgent.
- Jakob allargà la mà cap a la carta.
- Estic malalt.

5 **Indica la categoria gramatical de les paraules que formen les oracions d) i f).**

6 **Classifica les oracions segons siguin impersonals o tinguin el subjecte elidit.**

- Ha plogut tota la nit.
- Vindrà a les set aproximadament.
- Tenen el pis llogat.
- Compraré pizzes per a sopar.
- Hi ha tres peres i dos kiwis.
- Fa molt de vent en tota la comarca.
- Estudien cada dia després de les classes.
- Va nevar a Alcoi.

Impersonals	
Subjecte elidit	

7 **Descartant els noms propis, troba en el text totes les paraules amb e oberta i amb o oberta.**

Amb e oberta	
Amb o oberta	

8 **Classifica les paraules segons tinguin diftong o hiat.**

colombar	coincidir	conseqüent	eina	ungüent	raïm	caure	aïllar
buida	proteïna	guatla	aquàtic	almoïna	compràveu	cuïner	

Diftong	
Hiat	

9 **Separa en síl·labes les paraules anteriors.**

10 **Escriu un exemple de cada tipus d'oració.**

Som lingüistes! (I)

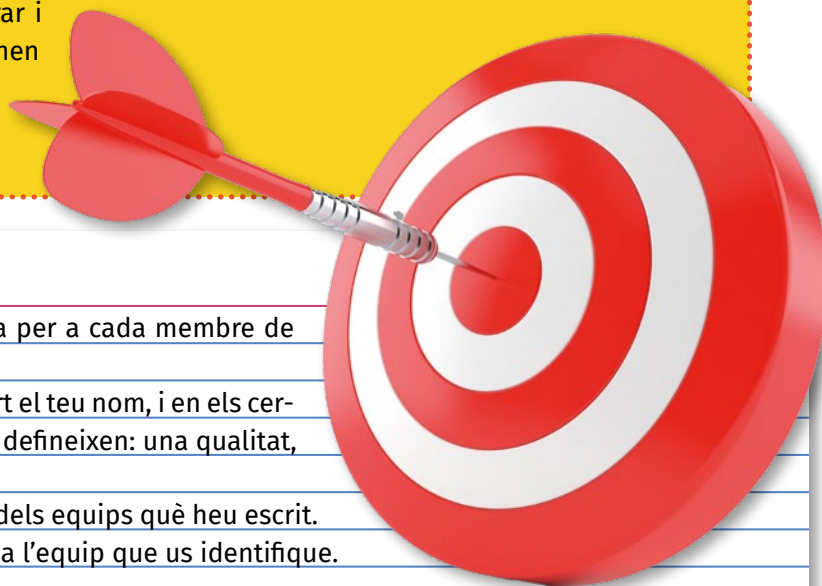
QUÈ TREBALLAREM?

- Els diferents tipus de diccionaris
- Com es formen les paraules
- Els gèneres literaris
- Alguns tipus de textos segons la finalitat
- Com fer una revista
- Com saber què hem après

SOM UN EQUIP!

En aquesta seqüència treballarem d'una manera diferent: farem classe invertida en equips de treball! El nostre repte és aportar al grup el que cada membre sap fer millor i animar-nos a l'hora d'aprendre per a aconseguir objectius comuns.

Cada equip s'encarregarà de preparar i explicar un contingut dels que componen la seqüència didàctica, l'exposarà a la resta de la classe, plantejarà les activitats, revisarà les tasques, etc.

Un nom per a l'equip

Per a començar, dividirem en parts —una per a cada membre de l'equip— una diana com la de la imatge.

Escriu en el primer cercle de la teua part el teu nom, i en els cercles següents les característiques que et defineixen: una qualitat, un defecte, una afició i una mania.

Quan hàgeu acabat, heu de llegir dins dels equips què heu escrit. Poseu-ho en comú, i penseu un nom per a l'equip que us identifique.

Qui fa què?

Cada membre del grup s'encarregarà d'una tasca perquè tot vaja com cal. Les tasques poden ser intercanviables i compartides. Empleneu la fitxa que hi ha a continuació i... a treballar!

Nom de l'equip:

Tasca	Responsable	Descripció
Coordinació		Organitzes les tasques i les reparteixes. A més, fas de portaveu.
Preparació		Muntes les presentacions (digitals o analògiques...), el mural de l'explicació teòrica, etc.
Redacció		Prens notes, redactes el contingut i les activitats per al teu grup i per a la resta de la classe.
Exposició		T'encarregues d'explicar el tema al grup-classe.

Grup 1: Els diccionaris

DIEC2, el diccionari normatiu de l'IEC.

EMBARCAR

embarcar v. 1. NAUT./TRANSP. a. tr. Posar alguna cosa, especialment equipatges i embalatges, dins una embarcació per procedir al seu transport. b. tr. abs. *El vaixell ix a les set, i a les quatre comencen a embarcar.* c. pron. Entrar, pujar, en una embarcació per prendre un viatge. d. intr. Entrar com a tripulant d'una embarcació. e. pron. *Enguany m'embarcaré en 'Ciutat de Mallorca'.* 2. p. anal. a. tr. Posar alguna cosa, especialment equipatges i embalatges, dins un cotxe, tren, etc., per procedir al seu transport. b. tr. Entrar, pujar, en un cotxe, tren, etc., per emprendre un viatge. 3. fig. a. tr. Ficar en un negoci, un afany, etc., poc convenient. *El van embarcar en negoci i encara no ha pogut alçar el cap.* b. tr. *Embarques en negocis d'amics ni de fam.* c. pron. *Embarca els altres i quedar-se en terra.* d. tr. *Embarca els altres a actuar i no participar-hi.* e. pron. *Embarca de canya.* Tenir poques probabilitats d'èxit. **embarcar** v. 1. tr. Cobrir o guarnir de l'armament i de les provisions. b. pron. Ficar-se dins d'una embarcació.

Diccionari normatiu valencià.

1 Responen aquestes preguntes sobre els diccionaris.

- Quins tipus de diccionaris coneixeu?
- Què és un diccionari bilingüe? Quan s'utilitzen?
- Quins tipus de diccionaris soleu utilitzar?
- Com estan ordenades les paraules un diccionari de paper?
- En quina forma hi apareixen substantius, adjectius i pronoms?
- I els verbs?
- On apareixen les paraules que contenen el dígraf ll?
- I les que tenen la ce trencada?

TIP LÈXIC

Quina és la diferència entre *aleshores* i *a les hores*? I entre *alhora* i *a l'hora*?

- Escriu en un full una oració amb cada parella de paraules, en què es veguen les diferències de significat.
- Passa el full a un company o companya de l'equip, en el sentit de les agulles del rellotge, i corregeix el que consideres del full que t'arribe.
- Repetiu l'operació fins que a cada un se li retorne el seu full.

Tots podeu corregir, matisar i completar totes les oracions. D'aquesta manera transformarem cada oració en una oració de tot l'equip.

Finalment el o la portaveu llegirà en veu alta les oracions del seu equip a tota la classe.

Mira aquest vídeo explicatiu sobre *alhora* i *a l'hora*.

Dossier de la seqüència: esquema

Investigueu i feu un esquema amb el títol *Els diccionaris* en què apareguen els tipus de diccionaris que hi ha, com s'organitzen, quines diferències hi ha entre un d'imprès i un de virtual, etc. Incloeu les idees que han sorgit de les respostes a les preguntes anteriors i imatges que ajuden a mostrar el resultat de la conversa inicial.

Pengeu l'esquema a la paret de l'aula o al blog de classe, i tingueu-lo disponible per a anar afegint i modificant elements o simplement per a consultar-lo.

Grup 2: Arrels i afixos. Famílies lèxiques

- 2 **Llegiu les bafarades i a continuació, entre tots, seguiu aquests passos i comenteu-los.**
 - Canvieu el gènere de les oracions. Després, canvieu-ne el nombre. Què passa en algunes paraules?
 - Observeu el verb *encistellava*, què passa si l'usem en present o en futur?
 - Què tenen en comú les paraules *jugadora* i *jugada*?

Fixeu-vos: hi ha algunes paraules de les oracions que han canviat i d'altres que no. Això és perquè aquestes últimes són **invariables**.

- 3 **Classifiqueu les paraules de les bafarades en *variables* i *invariables*.**
- 4 **Escriviu una forma diferent per a cada una de les paraules variables anteriors.**
- 5 **Investigueu què són els lexemes i els morfemes, i separeu-los en les paraules variables anteriors.**
- 6 **Classifiqueu les paraules variables.**
Morfemes flexius: Morfemes derivatius:
- 7 **Completeu la família de les paraules *jugadora* i *jugada*.**

Posa't a prova amb el Paraulògic i continua practicant!

En acabar, poseu en comú el treball amb l'equip, i amb la resta de la classe. Preneu-ne notes i anoteu els dubtes, si n'hi ha, i aneu resolent-los de manera col·lectiva, amb l'ajuda de la persona docent.

TIP LÈXIC

Quan hem d'utilitzar *bé* i quan *ben*?

Cada membre de l'equip haurà d'escriure en un full xicotet les diferències entre aquestes dues paraules i una oració per a exemplificar-ho. Quan hàgeu escrit l'explicació, us passareu els fulls en el sentit de les agulles del rellotge, de manera que tots pugueu corregir, matisar i completar el que han fet els altres. Finalment, arribarem a un consens i el o la portaveu de l'equip llegirà en veu alta l'explicació del seu equip.

Grup 3: Composició i derivació

La vida passava tranquil·lament mentre treballava a la **fruiteria**: ara col·loca les **coliflors**, ara empaqueta les pipes de **gira-sol**... Fins que un dia entrà per la porta l'**exdirectora** de la seua antiga empresa, i la seua vida canvià per sempre...

- 8 **Responen les preguntes següents sobre composició i derivació.**
 - a) Quina relació hi ha entre les paraules destacades en el fragment anterior?
 - b) Per què *gira-sol* porta guionet però *coliflor* no?
 - c) S'han format amb el mateix procediment les paraules *fruiteria* i *gira-sol*?
- 9 **Relacioneu les columnes per a formar paraules compostes.**

talla •
salva •
aigua •
guarda •
panxa •
roda •
mig •
cap •

foc •
content •
ficar •
món •
vides •
bosc •
dia •
neu •

- 10 **Classifiqueu les paraules segons siguin compostes o derivades.**

rellotgeria

celobert

fornera

curtmetratge

patisserie

agredolç

escriptura

trencaclosques

TIP LÈXIC

Entre *quan* i *quant*, quina diferència hi ha?

Dins de cada equip, inventarem un diàleg en què es puguin apreciar bé les diferències de significat. Després, l'interpretarem davant de la classe.

Finalment, obrirem un torn de paraula perquè es puguin preguntar dubtes i farem les explicacions que calga.

Resol els dubtes amb aquest vídeo!

Dossier de la seqüència: exposició

Tot seguit comencem la recerca sobre la **composició** i la **derivació**, que conclourà amb les exposicions col·lectives de les conclusions.

Caldrà investigar sobre aquests aspectes:

- Els morfemes derivatius.
- Mot derivat i mot primitiu.
- Famílies lèxiques.
- La composició.
- Ortografia de les paraules compostes.

En acabar les investigacions, les posareu en comú i les exposareu a classe. Durant cada exposició hi haurà un torn de paraula per a plantejar preguntes i dubtes. Finalment, avaluareu de manera col·lectiva cada exposició.

En el Rebost trobareu una rúbrica d'avaluació per a aquesta activitat: feu-la servir, perquè us ajudarà a tindre en compte els aspectes que faran que l'exposició isca redona.

FEM UN DICTAT

- 11 **Escriu el dictat d'un fragment adaptat de *Mals temps per a fantasmes*, d'Agustín Fernández Paz.**

- 12 **Compara el dictat amb el text original del Rebost i completa una graella com aquesta.**

Paraules que he escrit malament perquè no les coneixia.	Paraules que he escrit malament perquè no les recordava.

- 13 **I ara, és l'hora de reflexionar.**

- Per què faig cada falta?
- Quantes faltes faig de cada?
- Com he fet el dictat?
- Tria una paraula i justifica per què s'escriu així.

Llig-ne un fragment.

- 14 **Inventa un dictat que continga quatre paraules del dictat anterior que tinguin alguna dificultat per a tu.**

- Intenta no cometre cap errada ortogràfica.
- Intercanvia'l amb un company o companya, i prepareu-los.
- Feu-vos els dictats i intercanvieu-los per a corregir-vos-els.

Grup 4: Els gèneres literaris

TEXT 1

ESCENA 1

La presentació dels déus

(Sona una música galàctica. Per davant del teló apareix la NARRADORA. La llum d'un focus frontal la il·lumina.)

NARRADORA. Bon dia, amables espectadors i espectadors. Estem a punt de representar un mite, una història fantàstica protagonitzada per déus i deesses.

Això va passar al principi dels temps. Els dotze déus principals vivien en la muntanya sagrada, l'Olimp, però n'hi havia alguns que no n'estaven contents, i van sorgir els problemes... Bé, ara deixem que es presenten. *(A mesura que va anomenant-los, els déus entraran des de diferents punts de la sala i deixaran el seu atribut i el rètol amb el seu nom en la part davantera de la boca de l'escenari.)* Zeus!

ZEUS. *(Porta a la mà uns rajos de tempesta. Parla amb gran satisfacció.)* Soc Zeus, el rei suprem de l'univers, el déu més poderós de l'Olimp. També em podeu anomenar Júpiter. Els meus símbols són l'àguila, perquè també domina el cel, i un grapat de rajos de tempesta. *(Somriu divertit. Es queda immòbil en el centre de la boca de l'escenari.)*

NARRADORA. Posidó!

POSIDÓ. *(Ix pel lateral dret, amb el trident.)* També em coneixereu com Neptú. Soc el més gran dels déus, després de Zeus. *(El mira perquè no s'altere.)* Jo soc el déu de les profunditats de la mar, allí vaig fer construir... *(Fanfarronejant.)* un palau submarí de ca-te-go-ri-a!

Anna Ballester
ens parla de la
seua obra.

ANNA BALLESTER

Per sis granets de magrana! (adaptació)

TEXT 2

Somni

El dia s'acaba,
comença la nit.
Demane a la lluna
un somni bonic,
on hi haja pirates
i fades i dracs,
estrelles fugaces
i escuma de mar.

El vull per a un nen
de cara morena,
de cor rialler,
mirada serena,
que pesca maragdes
i pinta elefants,
que nada per l'aire
i vola pel mar.

M. DOLORS PELLICER

Llig més
poemes de
l'autora.

TEXT 3

Temps de mudances

Clara va aparcar el cotxe al costat de l'enorme camió de mudances. Després, va mirar la seua filla i, amb posat alegre, li va dir:

—Ací la tens: la nostra casa nova. Què et sembla?

Marta no va respondre a la pregunta de sa mare, però va baixar de seguida del cotxe i es va quedar dreta mirant la casa que s'aixecava, solitària, al seu davant. A aquella hora del migdia, amb el sol d'agost que il·luminava intensament el jardí, el porxe i la casa sencera, li resultava difícil imaginar que en un lloc com aquell pogueren haver passat els estranys fets que li havia explicat son pare i que li havien deixat una mescla de curiositat i desassossec al seu interior.

AGUSTÍN FERNÁNDEZ PAZ
Mals temps per a fantasmes

15 **Responen les preguntes següents sobre els fragments que acabeu de llegir.**

- De quin tipus és cada text? Narrativa, teatre o poesia?
- Quines són les característiques més significatives de cada text?
- Quines diferències hi ha entre els tres textos?

Dossier de la seqüència: esquema

 Completeu l'esquema amb la informació que teniu.

 Grup 5: Narrativa (I): realitat i fantasia

 TEXT 4

Diuen que, l'any de la picor, un dragó enorme havia fet el seu cau en un dels meandres del riu Túria que, per aquell temps, llepava les muralles de la ciutat de València en el seu camí cap a la mar. Les persones que havien vist el dragó explicaven que era com una casa de gran, que tenia el cap com una roca i una cua llarga, esmolada i poderosa. La gent de la capital dormia com les llebres, amb un ull obert, perquè el dragó els feia molta por. Ja feia mesos que els llauradors de l'Horta de València contaven històries que feien tremolar els més valents. Un home deia que el dragó li havia cremat un camp de blat. Un altre, que s'havia begut tota l'aigua del seu pou; i una dona contava que l'animal li havia furtat una bacona ben grossa. Les gallines desapareixien dels galliners, els porcs desapareixien de les porqueres i les vaques, els cavalls i els burrets desapareixien dels estables.

Fes un tast de l'obra!

JOSEP FRANCO
Llegendes valencianes

Descobreix més llegendes valencianes amb *Catacris-Catacrac*, la sèrie d'animació d'À Punt.

TEXT 5

A la vesprada, ens trobàvem els quatre fora de la casa. He de dir que vivim als afores de la ciutat de Dénia, en un paratge preciós.

L'Anna, asseguda en una hamaca, llegia. Josep, amb els seus prismàtics, escrutava el cel. D'ençà que li'ls regalaren, ara deu fer uns dos anys, no havia deixat cap dia de fer-ho. Mirava el vol dels ocells. Observava on feien els nius, on ponien. Coneix totes les aus que passen per ací, les que estan tot l'any i les que venen per primavera. En sap l'època d'aparellament, on busquen el menjar, en quins moments del dia s'amaguen... Les oronetes, les merles, els teuladins, les gavines, etc. no tenen secrets per a ell.

A la mare, el que li agrada molt és tenir cura de les plantes. Aquella vesprada es dedicava a arranjar les que teníem voltant la casa. Tancava fulles i rametes seques. Olorava el gessamí, observava la buguenví·lea plena de flors roges, regava...

Jo no hi feia res. Els mirava i contemplava el paisatge.

© Joan Arocas

Vols llegir-ne el primer capítol?

CARME MIQUEL. *Uns papers en una caps*

15 Responen les preguntes següents sobre els fragments que acabeu de llegir.

a) Completeu la graella en el quadern.

	Text 4	Text 5
Autoria		
Resum breu		
Funció del narrador/a i tipus		

- b) On s'esdevenen les accions?
 c) Quins personatges hi intervenen?
 d) Hi ha referències temporals? Quines?

Dossier de la seqüència: escrivim un text narratiu

Entre tot l'equip, redactareu un text narratiu breu.

En primer lloc, penseu sobre quin tema us agradaria que tractara. Pot ser un text realista o un de fantàstic. Penseu també quins seran els protagonistes, on s'esdevindrà l'acció, quan...

Una vegada ho tingueu tot reflexionat, comenceu a escriure el text. Feu un esborrany entre tot l'equip quan hi estigueu d'acord, i una vegada acabat, passeu-lo en net.

Per a acabar, llegiu en veu alta el vostre text a la resta de la classe.

En el Rebost trobareu una rúbrica d'avaluació per a aquesta activitat.

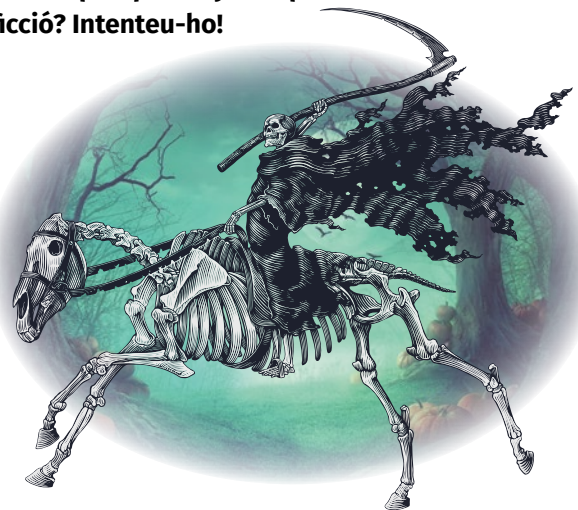

Grup 6: Narrativa (II): la novel·la de gènere

Si contem una història, amb un narrador o narradora, uns personatges i uns esdeveniments que ocorren en un lloc i en un temps determinat, estem creant un **text narratiu**. De segur que heu llegit moltes novel·les i de gèneres diferents, veritat? Comprovem-ho.

- 17** De gèneres literaris, n'hi ha molts, però... podríeu endevinar a quin pertanyen aquestes obres només pel títol? Són de por, d'aventures, d'amor, de ciència-ficció? Intenteu-ho!

L'illa del tresor (ROBERT L. STEVENSON):
El cavaller fantasma (CORNELIA FÜNKE):
Des d'una estrella distant (AGUSTÍN FERNÁNDEZ PAZ):
Mor una vida, es trenca un amor (JOAN PLA):
Històries de por (ANGELA SOMMER-BODENBURG):
L'home bicentenari i altres relats (ISAAC ASIMOV):
Els viatges de Marco Polo (ANÒNIM):
Els crims del carrer Morgue (EDGAR ALLAN POE):
La vida sense ell (ISABEL-CLARA SIMÓ):
Fi de culs a Mallorca (PASQUAL ALAPONT):
Jo us salvaré a tots (EMILIE FRÉCHE):

Comproveu les respostes en l'adreça www.bromera.com.

- 18** Després de fer l'activitat anterior, creieu que la tria del títol és important? Justifiqueu la resposta i comenteu-la.

TEXT 6

Freddy va traure de l'escriptori la carpeta on guardava les notícies que parlaven sobre els estranys successos que, de tant en tant, sacsejaven fugaçment la pau del poble. Amb decisió, la deixà oberta sobre llibres i llibretes d'escola, amb els tres últims retalls a la vista. Tom els feu una ullada de compromís.

–Bethlehem és el típic poble on mai passa res –comentà Freddy tot seguit–, tret de morts inexplicables, desaparicions, o casos de bogeria que acaben a l'hospital psiquiàtric de Silbury Hills. Però, en fi, això no té importància. Bethlehem és el típic poble on mai passa res... no?

A pesar del to irònic del comentari del seu amic, Tom no semblà massa convençut de trobar-se en cap poble maleït per una mà negra.

–I tu creus que un vell aficionat als enterraments pot ser el causant de tanta desgràcia? De veritat ho creus?

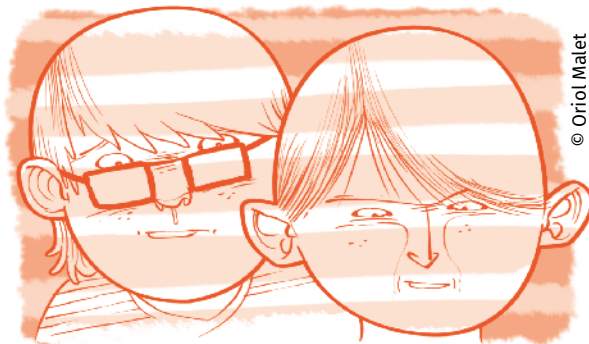
Sense moure's de la finestra, capficat i amb la mirada perduda, Freddy murmurà:

–Prompte ho sabrem.

Qui és el nigromant?
Descobreix-ho!

TIM WILSON. *El nigromant*

© Oriol Malet

- 19** A quin gènere narratiu pertany el fragment anterior? I a quin subgènere?

- 20** Destaqueu en el text algun element que justifiqui la classificació anterior.

Grup 7: Textos orals i escrits

- 21 En què penseu quan escolteu la paraula *text*? En un fragment escrit o en un discurs oral? A continuació, treballarem els diferents tipus de textos i quines característiques tenen.

TEXT 7

Un xat entre amics...

[PAU]: Hola, Irina!
 [IRINA]: Com vas, Pau!!!
 [PAU]: Per fi te dignes a aparèixer, tia... l'altre dia et vas ratllar una mica, no??
 [IRINA]: *Ausaes* que sí... hui *regulera*... pero més ganes de xarrar... sorry a tots! 😞
 [PAU]: Estàvem discutint una cosa... a vore tu què dius: millor declarar-se en directe o pel xat?
 [IRINA]: O_O pos si que aneu fortets hui, no??? ;)
 [IRINA]: A vore si sem aclarit quan acabe el xat!
 [PAU]: Canya al tema?
 [IRINA]: Au, va, tirali!
 [ELISETA]: Ola IRI, jo mestimaria mes diro a un xic a la cara xq keda mes romantic i a mi magrada mes a tu que tagrada mes?
 [IRINA]: Ola Eliseta!!! jo stik amb tu, preferisc amollaro a la cara, es molt + bonic
 [KUKA]: Hola IRI, hola ELI, PAU! :) Com va tot??? Espere que bé. Quantes vegades vos heu declarat a la cara i quantes per mail??? Jo preferisc a la cara, potser és que soc més llançada?? =D Besets!

TEXT 8

Un discurs de casament

Estimats amics i amigues,

El primer que vull és agrair a Laura i a Ximo l'honor d'haver-me demanat que vos dirigisca unes paraules el dia de hui, que, com tots els que estem ací reunits sabem, serà un dels més importants de les seues vides.

Diu una dita popular molt socorreguda, i alhora molt poc precisa, que les paraules se les emporta el vent, però esta percepció que tant es repeteix és la més superficial. És una veritat, com si diguérem, de mentidetes. A mitges. Perquè en realitat, les paraules ben meditates, les paraules sinceres, igual que els insults o les paraules de consol, les paraules grolleres o les tendres, tenen força i significat. Les paraules poden ferir i curar. I a més, solen quedar per sempre.

Esta senzilla cerimònia, per exemple, es compon essencialment de paraules. Els nòvios diran els vots ací, davant de tots. Els padrins diran les seues paraules de suport i estic segur que totes seran paraules sentides, sinceres i de bona fe. I tots nosaltres en serem testimonis, i això els donarà més força. Per això dic que les paraules queden.

El cas és que primer em toca a mi. I dispose d'una cosa així com deu minuts, de manera que necessite, per a omplir-los, bona cosa de paraules. Confie que sabré captar la vostra atenció!

TEXT 9

–Ah, tu, no saps la segona part de la versió?, m'ho han contat tot *en* detalls, tia.

–Tu ho sabies?

–Sí, ja li *hai fet lo...*, *lo...*

–Lo resum.

–Pos res, que..., m'ha dit tot *lo* que li va dir, no? Li fa, diu, «mama, *te* vull parlar», i, la Maria, «a *vere*», diu, «*bueno*, suposo que ja sabràs que surto *en Sara*».

–Hala, que bèstia!

–I sa mare, «sí, ja, ja ho sabia, perquè no soc tonta», no-sé-què.

–Home, *lo tio* sempre allí, tia. Ja em diràs!

–Home, però perquè ho *digue* així, una mica..., «mama, surto *en Sara*».

TEXT 10

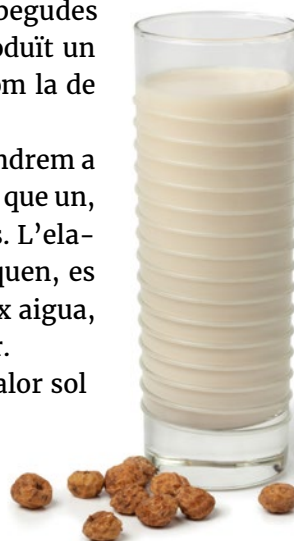
Com fer orxata

En el culte valencià dels aliments i begudes fredes, la gastronomia del País ha produït un refresc de fama potser tan dilatada com la de la paella mateixa: l'orxata de xufa.

Les xufes, per fer-ne l'orxata, les tindrem a remulla prou de temps: dos dies millor que un, canviant-los l'aigua una o dues voltes. L'elaboració no pot ser més simple: es piquen, es matxuquen i s'espremen. Se'ls afegeix aigua, es reposen, i es passen per un colador.

Com a refresc tonificant en plena calor sol prendre's sola i líquida. Però al matí, a mitja vesprada o molt avançada la nit, com a desdijuni, berenar o ressopó d'estiu, l'orxata porta un acompanyament quasi ritual: els fartons.

L'orxata de xufa té un punt just de dolçor: ni massa, ni poc. Per a 500 g de xufa, per exemple, que pot donar prop de dos litres d'orxata, n'hi haurà prou amb 400 g de sucre, si l'hem de beure quasi a punt de gel però líquida. Si la granssem, un poc més de sucre. Convé tastar-ho sempre.

Font: www.uv.es/~baldovi/cuina/postre4.htm (adaptació)

22 🧑🏫 Classifiquen els textos anteriors.

Discurs	Instruccions	Conversa	Xat

23 🧑🏫 Ara, classifiquen-los en aquesta altra graella.

	Espontani	Preparat
Oral		
Escrit		

24 🧑🏫 Quin text us resulta més difícil de llegir i d'entendre? Per què? Comenteu-ho entre tots.

25 🧑🏫 Torneu a classificar els textos segons el nivell de formalitat.

Menys formal	Més formal

26 🧑🏫 Reflexioneu: són més formals els textos orals o els escrits? Els preparats o els espontanis? Té a veure el contingut del text? Comenteu-ho i anoteu-ne les conclusions.

27 🧑🏫 Per a acabar, improviseu entre tot el grup un text semblant al Text 8 o al Text 9, sense preparació escrita, i representeu-lo davant de la classe.

Grup 8: Textos dels mitjans de comunicació

Els mitjans de comunicació són molt diversos: televisió, ràdio, premsa en paper o en línia. Com és lògic, els textos que hi trobarem també són diferents... o potser no tant? El que és evident és que per força han de tindre característiques comunes. Saps quines són?

- 28** **Inventeu un text publicitari. En primer lloc, penseu quin producte o servei voleu publicitar, i a continuació, elaboreu l'anunci. Recordeu que els anuncis solen anar reforçats amb imatges.**

Aprofundeix més sobre els textos publicitaris.

- 29** **Quines característiques té l'anunci que heu creat? Comenteu-les.**

- 30** **Ara, llegiu la notícia següent i marqueu-ne aquestes parts:**

cos de la notícia

data i font

entrada

titular

TEXT 11

Política Lingüística millora les funcionalitats del traductor Salt i l'adapta per a mòbils i tauletes

L'eina ofereix serveis de traducció, correcció ortogràfica i gramatical i la possibilitat de fer consultes diverses

Dijous, 3 de maig de 2018 12.00 h
Redacció / València

La Conselleria d'Educació, Investigació, Cultura i Esport, mitjançant la Direcció General de Política Lingüística i Gestió del Multilingüisme, ha presentat aquest dijous, als tècnics i representants de les oficines municipals de promoció del valencià, reunits a la sala d'actes, una nova versió actualitzada i àgil del traductor Salt. Aquesta «eina de normalització lingüística fonamental per a la societat valenciana» permet als usuaris realitzar «tasques de traducció i correcció automàtica, i alhora resoldre dubtes lingüístics mitjançant els apartats

de consultes», segons ha explicat la Generalitat en un comunicat.

Una de les principals novetats respecte a l'antiga versió del Salt és la renovació de l'espai web, així com l'adaptabilitat a mòbils i tauletes. Per a això, Educació ha encarregat aplicacions mòbils per a Android i iOS. A més, l'actualització del Salt suposa l'aparició de dues plataformes diferenciades: el Salt_Usu i el Salt_Pro, la primera d'ús social i la segona d'accés a funcionaris de l'Administració de la Generalitat, que té per objectiu la seua ampliació a la utilització per part de personal d'altres administracions. [...]

Font: <https://www.diarilaveu.com/categoria/ciencia>

- 31** **Contesteu les sis preguntes que ha de respondre una notícia ben redactada.**

• Què?

• Quan?

• Com?

• Qui?

• On?

• Per què/Per a què?

- 32** **Per a acabar, feu els canvis necessaris per a convertir la notícia anterior en un text oral per a ser llegit i feu-ne una representació a classe com si fóreu els locutors d'un noticiari de la ràdio.**

Grup 9: Textos narratius

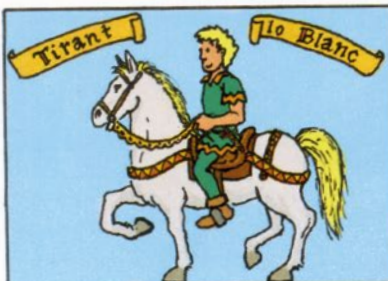
Com que ja coneixem millor el concepte de gènere literari i les característiques bàsiques de la narrativa, a continuació treballarem alguns tipus de narracions i les diferències entre aquests.

TEXT 12

Tirant lo Blanc

El rei Enric d'Anglaterra
un nou cavaller nomena.

És de tots el més galant,
el bon cavaller Tirant.

Que mogut pel seu cor noble
navega a Constantinoble.

Quan l'emperador l'ha vist
diu que ara ja no està trist.

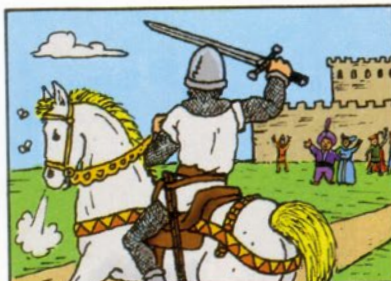
Darrere d'una cortina
Tirant veu la Carmesina.

En queda tan amorós
que no pot menjar ni un mos.

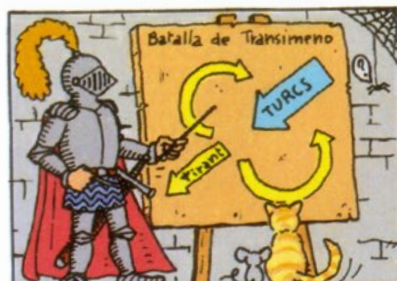
Però tot s'aclarirà
quan un espill li darà.

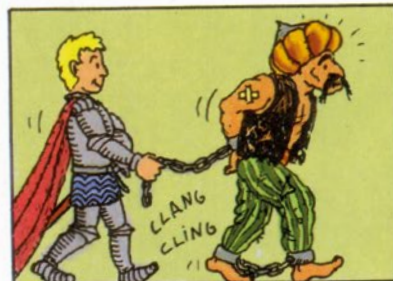
I se'n va ben equipat
a enfrontar-se al dur combat.

El soldà és molt poderós:
pot resultar perillós.

Però el cavaller Tirant
en sortirà triomfant.

"M'encadenen com un ós",
pensa el soldà consirós.

No hi ha parella més fina
que Tirant i Carmesina.

TEXT 13

© Cavall Fort, núm. 1025/1026.

33 🗨️ Quin dels dos textos anteriors és un còmic i quin una auca? Com ho heu sabut?

34 🗨️ Comproveu que cada un dels dos textos té les característiques del gènere a què pertany.

- Quin tema tracten?
- On està el text?
- Quina diferència hi ha entre les vinyetes?

35 🗨️ Reescriuiu el còmic i convertiu-lo en una narració.

Com vas?

I si fusionem narrativa i còmic? Llig *El dia dels influencers vivents!*

Tirant!

FEM UN DICTAT

36 🗨️ Escriu el dictat d'un fragment adaptat de *Les costures del món*, de Teresa Broseta.

David recomana *Les costures del món*.

37 Compara el dictat amb el text original del Rebot i completa aquesta graella.

Paraules que he escrit malament perquè no les coneixia.	Paraules que he escrit malament perquè no les recordava.

38 Reflexiona per escrit sobre les errades comeses.

- Quantes faltes has fet de cada?
 - Errades ortogràfiques. Accentuació. Signes de puntuació.
- Quina nota et posaries en el dictat?
 - ☐ Molt bé. ☐ Regular. ☐ Molt millorable.

39 Inventa un dictat que continga les paraules destacades del dictat anterior, i d'altres que et semblen d'ortografia complicada, i anota-les ací.

- Assegura't que no has comés cap errada ortogràfica.
- Intercanvia'l amb un company o companya, i prepareu-los.
- Feu-vos els dictats i intercanvieu-los per a corregir-los.

APARADOR DE PARAULES

silenciós, delícia,

TALLER D'ESCRITURA. LA NOSTRA REVISTA

Ara ha arribat el moment en què heu de produir els vostres propis textos, i per a fer-ho redactareu entre totes i tots la revista de la classe.

Triem un títol per a la nostra revista

Cada grup de treball farà una proposta de títol per a la revista. Una vegada que tinguem les propostes de tots els equips, les escriurem en la pissarra i farem votacions per a decidir el títol definitiu.

Repartim les tasques i ens posem mans a l'obra!

Per a començar, cal distribuir el treball entre tots els grups de la classe, de manera que cada un s'ocupe de crear un tipus de text.

La notícia

- Redacteu **una notícia** per grup.
- Feu servir **oracions curtes i ben puntuades**.
- Digueu cada cosa només **una vegada** i **informeu sense opinar**.
- Recordeu les **parts de la notícia** i les **preguntes** que ha de respondre.

Escriviu sobre algun tema que us interesse, però penseu que ha de ser *noticiable*. Poseu cura en l'aspecte formal i feu-ho tan bé com pugueu. És preferible que useu l'ordinador, així podreu refer la redacció, inserir imatges, triar la mida de les lletres de cada apartat, i fins i tot disposar el text en columna, etc. A més, abans i després de redactar, per a millorar el resultat final:

- a) Una vegada tingueu clar el tema, feu una pluja d'idees, una llista amb tot allò que se us ocórrega i que hi estiga relacionat.
- b) Seleccionen les idees més importants i ordeneu-les. Recordeu les sis preguntes!
- c) Feu un croquis per a visualitzar la distribució dels elements que compondran la notícia (la foto, el titular, el nombre de columnes, si hi haurà avant-títol o subtítol...).
- d) Redacteu la notícia.
- e) Reviseu-la. Compte també amb l'ortografia i la gramàtica!

Vinga, periodistes, a redactar!

El conte

- Inventeu un conte o un **relat breu**.
- Esbosseu l'argument i descriviu els personatges.
- Redacteu la història respectant les parts fonamentals: plantejament, nus i desenllaç.

Recordeu que les narracions poden ser realistes o fantàstiques. Hi apareix algú que narra, que conta l'acció, que s'esdevé en un lloc i en un temps. A més, hi intervenen personatges, hi poden aparèixer diàlegs... Penseu bé quina història voleu contar i... endavant!

El còmic

- Creeu un **còmic**.
- Decidiu la temàtica, qui dibuixarà, el format...
- Penseu l'**argument**.

En un còmic, les il·lustracions són molt importants, però com en tot text narratiu, s'ha de contar una història. Podeu seguir aquests passos:

- a) Penseu sobre què voleu escriure.
- b) Feu un esborrany del text, amb notes sobre com ha de ser cada vinyeta. El text ha de ser curt, perquè càpia en les bafarades i en els cartutxos.
- c) Feu un croquis de les vinyetes en un foli. Recordeu que poden ser de mida diferent, però, en conjunt, han d'ocupar tot l'espai.
- d) Feu els dibuixos reservant l'espai que calga per a les bafarades i els cartutxos, i escriviu el text.

L'editorial i l'agenda de la classe

- Penseu en les persones a les quals anirà adreçada la revista.
- Determineu quin tema o temes voleu tractar.

Recordeu que l'editorial és un text periodístic que transmet el que opina el mitjà de comunicació. En aquest tipus de text es valora, es critica o es jutja algun fet o alguna situació d'actualitat.

L'agenda consistirà en una mena de pàgina de calendari en què anotem les dates d'exàmens, les excursions, les dates importants... que puguin interessar-vos.

L'anunci publicitari

- Penseu bé què és el que voleu publicitar.
- Pot ser un producte o un servei, i pot ser real o inventat.

A continuació, creeu un eslògan, un text breu i acompanyeu-lo amb alguna imatge. Poseu en marxa la imaginació!

Muntatge de la revista i distribució

Quan cada grup haja acabat la seua part, haurà arribat el moment de muntar la revista. Per a fer-ho, els experts i les expertes de cada grup es reuniran per desenvolupar les tasques següents:

- El personal de coordinació organitzarà els originals que ha fet cada grup.
- Els informàtics i les informàtiques faran el disseny de la revista.
- L'equip de redacció passarà en net a l'ordinador els textos.
- Les persones que hagen de fer les ponències imprimiran els textos i faran el muntatge final amb les publicitats i el còmic.

Quan la revista estiga a punt, podeu imprimir-ne uns quants exemplars i repartir-los a la resta de classes perquè puguin gaudir del resultat del vostre treball.

Finalment, tota la classe farà una avaluació col·lectiva del treball que heu portat a terme i del resultat. En el Rebost trobareu una rúbrica d'avaluació per a aquesta activitat.

AUTOAVALUACIÓ

1 Llig el text següent i contesta les preguntes.

(JOAN comença a replegar totes les coses que MOSCA ha tirat per terra. HELENA, de peus al seu costat, l'observa.)

HELENA. Em pensava que no arribava a l'examen.

JOAN. Jo també. Quina casualitat, eh? Quina casualitat!

HELENA. Vinc de l'Institut de la Joventut.

JOAN. Jo de la tintoreria.

HELENA. (Mostrant-li un paper.) M'han donat una beca per a anar-me'n als Estats Units este estiu.

JOAN. (Sorrís.) Per a anar-te'n? Quan?

HELENA. Despús-demà, després de la festa de final de curs.

JOAN. (Amb el somriure glaçat.) Que bé! Que bé!

HELENA. Per cert, puc demanar-te un favor?

JOAN. (Posant-se de peus.) Tu? A mi? Un favor?

HELENA. Es tracta d'una cosa molt especial.

JOAN. Demana'm el que vulgues, el que vulgues.

HELENA. Demà penses anar a la festa?

JOAN. Sí.

HELENA. Tens parella?

JOAN. (Feliç, pensant que està demanant-li anar amb ell.) No, no.

HELENA. T'agradaria anar amb Clara?

JOAN. (Excitat.) Sí, sí, (Adonant-se'n.) Clara?!

HELENA. M'ha demanat que t'ho diguera.

JOAN. Però... I tu, amb qui aniràs?

HELENA. Havia pensat anar amb el teu germà.

JOAN. Àlex! Però, si ell és... és... Té la boca plena de càries.

HELENA. Creus que farem bona parella?

JOAN. Sí, com Madonna i un Tiranosaure Rex.

CARLES ALBEROLA i ROBERTO GARCIA. Joan, el Cendrós

- Subratlla en el text els fragments que no han de dir els actors i explica quin nom tenen aquests elements.
- Quants personatges apareixen en l'escena? Com es diuen?
- A quins altres personatges s'hi refereixen sense que apareguen?
- A quin gènere literari pertany el fragment?

2 Localitza cinc paraules de cada tipologia en el text anterior i copia-les.

Variables	Invariables

3 Escriu quatre paraules de la família lèxica de festa. Pertany festuc a aquesta família? Busca-la en el diccionari si no saps què significa.

4 Digues si les afirmacions següents són verdares o falses. Després, converteix les falses en verdares.

- a) La diferència fonamental entre una novella i un conte és que la novella pot pertànyer a un gènere o subgènere determinat i el conte, no.
- b) Si la veu narrativa d'un relat és alhora protagonista de la història, el text està escrit en tercera persona.
- c) El còmic i l'auca són narracions literàries, encara que també tenen relació amb les arts plàstiques.

5 Afig prefixos als mots següents per a crear els contraris.

legal simètric millorable lícit ajustar mòbil lògic assossegat madur prudent

6 S'han barrejat els elements que formen mots compostos. Separa'ls en cada paraula i combina'ls per a formar altres mots.

astrocel giravides gratamoll guardaximeneres aiguafísic paracostes salvasol escuraraig

7 Indica els elements de la comunicació.

8 Digues qui és l'emissor, el receptor, el missatge, el codi i el canal en cada una d'aquestes situacions.

	Emissor/a	Receptor/a	Missatge	Codi	Canal
Telefones a ta mare per dir-li que no dines a casa.					
Vas en moto i fas sonar el clàxon perquè un cotxe va marxa arrere i no t'ha vist.					
Exposes un treball a classe davant dels teus companys i companyes.					
Te'n vas de casa i deixes una nota per a dir que vas al gimnàs.					

9 Completa els buits amb *tan*, *tant*, *ben*, *bé*, *quan* o *quant*.

- a) Pesa que ja no puc amb ella.
- b) tornes de l'institut, m'acompanyaràs a la consulta mèdica?
- c) La presentació estava tanfeta que ha sigut un èxit.
- d) de pa compre?
- e) S'ha portat tan hui, que sa mare li ha comprat un gelat.
- f) La pel·lícula era llarga que em vaig adormir i no vaig veure el final.

10 Inventa't un personatge i narra, en unes 80 paraules, alguns fets extraordinaris que li han ocorregut al llarg del dia.

VALENCIÀ ACTIU

GUIA DE
RECURSOS
DIDÀCTICS

Llengua i literatura

1r d'ESO

bromera

A. INTRODUCCIÓ

Aquesta primera seqüència didàctica dona inici al llibre *Valencià actiu 1*, un material que planteja un enfocament diferent pel que fa a la presentació dels continguts. Així com altres dissenys més tradicionals proposen unitats dividides en unes mateixes seccions (expressió escrita, expressió oral, ortografia, gramàtica, literatura, etc.), la distribució d'aquest material facilita l'elaboració i el desplegament de la programació, ja que cada seqüència didàctica treballa de manera específica uns blocs del currículum.

Aquesta treballa la comprensió lectora a partir de textos de tipologia diferent, però que segueixen un fil conductor i s'adeqüen a l'edat i els interessos de l'alumnat. La comprensió no és únicament escrita, sinó també oral, i es treballa amb el suport d'audicions i de vídeos, uns recursos molt motivadors que en reforcen la comprensió. S'hi segueix un esquema de treball de la comprensió literal (allò que es diu explícitament a la lectura), la inferencial o interpretativa (relacionada amb el coneixement que posseïm del món, en relació amb el text), la reorganització (resum o síntesi) i la comprensió crítica (formació de judici propi respecte al text). D'altra banda, el treball de la comprensió lectora dels textos de la seqüència també es pot ampliar o complementar a partir del model de comentari de text disponible en el Rebost del llibre de l'alumnat. En aquest model, que funciona com una introducció al comentari de text que faran en cursos posteriors, s'inicien en la identificació de l'estructura interna i externa dels textos. Es pot fer servir en totes o en algunes de les lectures, o fer-ne un ús puntual cada trimestre. A més, es treballa el vocabulari en la mateixa comprensió, en els dictats i en l'elaboració de textos.

Aquestes seqüències sempre comencen amb una exposició oral pautaada, que podem presentar ara i preparar amb temps. Cada trimestre es penjarà una taula en un lloc visible amb la data que li correspon a cada u fer l'exposició oral. Serà la persona docent qui emplenarà la rúbrica d'avaluació. Cada sessió, la portaran a terme uns alumnes en funció del nombre total del grup, dels minuts que haja de durar cada intervenció i de la quantitat de sessions de Valencià al llarg del trimestre. Per acabar, al final de cada seqüència de comprensió lectora hi ha una pàgina d'autoavaluació en forma de rúbrica, de manera que l'alumnat prenga consciència de tot el treball fet i dels coneixements adquirits.

Pel que fa a l'avaluació d'aquesta seqüència didàctica, a continuació es proposa un model d'examen a l'ús, basat en una lectura i les preguntes de comprensió i expressió escrita. No obstant això, es pot prescindir de fer un examen per a obtenir una qualificació de cada alumne o alumna. Amb les qualificacions obtingudes en les rúbriques de producció de textos orals, de redacció de textos escrits o d'expressió oral i dels crèdits o positius obtinguts al llarg de les sessions es pot atorgar una qualificació individualitzada.

B. TEMES TRANSVERSALS

El títol «La lectura, l'ànima cura» ens permet posar en valor el foment d'aquesta activitat, tan important per al desenvolupament intel·lectual i emocional de les persones. Llegir ens dona la clau per a accedir al coneixement general i ens enriqueix com a individus, perquè ens ofereix la possibilitat de viatjar a altres èpoques i llocs i de conèixer altres realitats (a través dels textos i de qui els escriu). També té innombrables beneficis per a la salut: ens ajuda a combatre la soledat, ens diverteix, ens fa pensar, etc.

C. CONEIXEMENTS PREVIS

En general, els sabers bàsics dels currículums de llengua d'ESO s'allunyen poc dels de l'etapa anterior. El que varia és, sobretot, el grau d'aprofundiment, per això trobarem coneixements i habilitats que l'alumnat ja coneix, com les característiques més importants de cada tipologia textual, la capacitat de síntesi o la comprensió de textos. No obstant això, comprovarem els coneixements previs de l'alumnat a partir de les preguntes específiques que considerem adients: «Coneixeu la diferència entre registre estàndard i col·loquial?», «Quins tipus de textos de l'àmbit literari coneixeu?», «Quins tipus de textos coneixeu d'altres àmbits?».

D. TEMPORALITZACIÓ RECOMANADA

	Setembre	Octubre	Novembre	Desembre
1a setmana				
2a setmana				
3a setmana				
4a setmana				

E. RECURSOS I MATERIALS

- Versió digital del llibre (www.blinklearning.com).
- Recursos sonors i audiovisuals.
- Activitats digitals (ISpring, Genially i Kahoot).
- Quadern de llengua, que es ven per separat.
- Fitxes d'atenció a la diversitat (profes.bromera.com).

F. ITINERARI DE LECTURA

La lectura és una part fonamental de la filosofia d'aquest projecte, per això, oferim al professorat la possibilitat d'afegir al treball plantejat en el llibre de text el suport de lectures triades específicament per a complementar-los. Relacionat amb la primera lectura de la seqüència, proposem l'obra *Diari d'unes vacances avorrides*, de Pep Castellano. Unes altres propostes, relacionades també amb l'estiu i les vacances, poden ser *El tresor de Saïda*, d'Eva Peydró, o *Snoggle*, de J. B. Priestley.

G. CONCRECIÓ CURRICULAR

- Podeu descarregar la taula de programació de la seqüència didàctica en format editable accedint a la versió digital de la guia (www.blinklearning.com) o des de l'Espai del professorat del web de Bromera (profes.bromera.com).

Sabers bàsics

- Anàlisi dels components del fet comunicatiu.
- Detecció, anàlisi i ús dels gèneres discursius de l'àmbit personal, educatiu i social.
- Comprensió lectora.
- Expressió escrita.
- Interacció oral de caràcter informal.

Competències clau

- Comunicació lingüística.
- Digital.
- Personal, social i d'aprendre a aprendre.
- Ciutadana.

La lectura, l'ànima cura

QUÈ TREBALLAREM?

- Textos de diferents tipologies i temàtiques
- La preparació i correcció de dictats
- La producció de textos orals i escrits
- Els *booktubes*

La seqüència amb el títol «La lectura, l'ànima cura» segueix l'estructura esmentada en la introducció. L'alumnat acaba d'iniciar una nova etapa educativa i és probable que haja canviat de centre, de companys i companyes i de professorat, i es planteja una rutina idònia per a trencar el gel i anar coneixent-se a poc a poc: parlar d'algun objecte especial que tinguen. Com que el tema no té gens de complexitat, l'exposició de segur que és més fluida que amb un plantejament poc pautat o més complicat. El fet de treballar per parelles primer i d'invertir els papers per a poder millorar farà que l'alumnat adquireisca més seguretat en futures interaccions orals.

Sabers bàsics

- Anàlisi dels components del fet comunicatiu.
- Detecció, anàlisi i ús dels gèneres discursius de l'àmbit personal, educatiu i social.
- Comprensió lectora.
- Lectura d'obres rellevants de la literatura juvenil contemporània i del patrimoni literari universal.
- Expressió escrita.
- Creació de textos a partir de l'apropiació de les convencions del llenguatge literari.

Competències clau

- Comunicació lingüística.
- Digital.
- Personal, social i d'aprendre a aprendre.
- Ciutadana.
- Consciència i expressió culturals.

Encara trobes a faltar alçar-te tard al matí i les vesprades a la fresca? No passa res: segur que has sentit a dir que la lectura et permet traslladar-te allà on vulgues, viatjar per l'espai i pel temps. Per això, ací tens alguns fragments que parlen de vacances, de viatges, de llibres... Anem allà!

1 Llig aquest text i contesta les preguntes que hi ha a continuació.

TEXT 1

6 de juliol
Caca Quatre

És la primera vegada que escric un diari i no sé molt bé com ho he de fer. Però com que m'ha passat el que m'ha passat, no tinc més remei. Com que **no sé com arrancar**, començaré pel principi.

Tot va començar quan Immaculada, ma mare, em va fer aquella proposta de vacances avorrides a la muntanya que sabia que no m'agradaria gens.

–T'ho passaràs genial –va dir per rematar-ho-. Serà guai!

«Serà guai?» Qui diu *guai*? Ningú! Només ma mare és tan coenta com per a dir *guai*. Ella diu que les coses són *guais*, o *superguais*, o *hipermega-guais*, i es queda tan ampla. Perquè, per a ma mare, tot és *guai* sempre.

Però jo no veia res de magnífic en aquelles vacances que em va oferir per passar l'estiu. Un rotllo, això és el que era la seua proposta. Un rotllo *macabeo*! Que no sé què és, però la meua iaia ho diu molt.

I per què era un rotllo *macabeo*? Doncs, perquè m'havia promès que, si m'esforçava amb els estudis, en arribar l'estiu, ens n'aniríem de vacances a la platja.

El cas és que jo em vaig esforçar. Ho prometí! Em vaig esforçar al cent per cent, i una mica més encara. I esforçada com estava amb els meus resultats finals mig bons, no podia entendre com ma mare **havia gosat** fer aquell canvi d'unes vacances fantàstiques a la platja per unes altres «de muntanya superhipermegaguais».

Simplement, no ho veia just!

–És **per la crisi** –es justificava quan vaig començar a protestar-. L'apartament a la costa és car i no el podem pagar.

–Tinc **estalvis** –vaig intentar buscar una solució de pau, com ens ha ensenyat la mestra a escola-. Si és pels diners, no et preocupes. Puc trencar la **vidriola** i ho paguem entre les dues.

–No, Marta, moltes gràcies, però... ja està decidit!

No suporto ma mare quan diu «ja està decidit». Què significa «ja està decidit»? Soc prou major per a distingir entre una decisió i una imposició. Jo crec que decidim quan les dues podem opinar. Però de vegades em fa la sensació que les meues opinions no compten per a ma mare i, en eixes ocasions, ma mare no hauria de dir «ja està decidit», hauria de dir «ja està imposat».

Ara que la meua **frustració** s'ha fet cent vegades més gran quan hem arribat a la «decisió» de ma mare: una casa rural, perduda en la muntanya, **enmig de no sé on**.

Si fins i tot Maria s'ha perdut! Maria, que és la robot que portem al GPS del cotxe, li ha dit més de cinquanta vegades que, quan poguérem, més endavant, pegàrem la volta i canviàrem de sentit. Però ma mare no li ha fet ni cas. Pobra Maria!

PEP CASTELLANO. *Diari d'unes vacances avorrides*

© Pam López

Mira l'entrevista a Pep Castellano, autor de l'obra.

22

Solucions de les pàgines 22 i 23

2. Hi intervenen Marta i sa mare.
3. Maria és el nom que té la veu del GPS.
4. Probablement no és una bona estudiant, segons els estàndards socials, perquè explica que s'ha esforçat molt en els estudis i encara així ha obtingut resultats finals mig bons.
5. A l'estiu, perquè parlen de les vacances d'estiu.
6. S'hi descriu breument la casa rural a la muntanya. Té importància perquè es tracta del lloc on passaran les vacances d'estiu. La protagonista volia anar a la platja i aquesta casa està a la muntanya.
7. Sí, perquè els conta en ordre cronològic.
8. Resposta oberta.

Comprenc el text

- 2 Quins personatges hi intervenen? Quina relació hi ha entre ells?
- 3 Qui és Maria?
- 4 Creus que Marta és una bona estudiant? En què bases la teua resposta?

El temps i l'espai

- 5 En quin moment de l'any es desenvolupa l'acció? Com ho saps?
- 6 Quin espai físic s'hi descriu? Quina importància té l'espai en aquesta narració?

L'estructura

- 7 Creus que el fragment descriu fets de manera ordenada? Justifica la resposta.
- 8 Completa el resum del text.
Primer
Després
Al final

Les paraules

- 9 Quina diferència hi ha entre una **decisió** i una **imposició**?

Consulta-ho en la versió en línia del DNV.

- 10 Busca en el text paraules destacades en negreta que signifiquen...

- Recipient amb una ranura per a deixar-hi diners.
- Diners que has reservat per a no gastar-los.
- Sensació de no aconseguir alguna cosa.

- 11 Explica amb les teues paraules les expressions subratllades en el text.
- 12 Què opina Marta de la manera d'expressar-se de sa mare? Com ho saps?

Llegir per a escriure

- 13 Escriu una sola oració, tan breu com siga possible, que resumisca el contingut del fragment.
- 14 Imagina que el GPS cobra vida i decideix portar a Marta i a sa mare a un altre lloc... Com creus que aniria la història? Redacta-la.

© Pam López

23

Aprentatge cooperatiu

Les activitats d'aquestes pàgines estan pensades per a resoldre-les individualment, però la correcció es pot fer per parelles, comparar les respostes i decidir quina és la correcta en cas que hi haja discrepàncies.

9. Una decisió es pren de manera consensuada entre totes les parts. Una imposició, l'ordena una sola part.
10. Vidriola, estalvis, frustració.
11. No sé com arrancar: la protagonista no sap com començar a contar la història. Havia gosat: s'havia atrevit. És per la crisi: fa referència a la crisi econòmica, i la diu la mare de Marta per tal de justificar que no tenen diners per a passar les vacances a la platja. Enmig de no sé on: enmig del no-res, sense altres cases al voltant.
12. A Marta li sembla que sa mare s'expressa de manera coenta per algunes expressions que utilitza, com ara *guai*. Opina que no les diu ningú més.
13. Resposta oberta.
14. Resposta oberta.

Sabers bàsics

- Anàlisi dels components del fet comunicatiu.
- Detecció, anàlisi i ús dels gèneres discursius de l'àmbit personal, educatiu i social.
- Comprensió lectora.
- Producció oral formal.

Competències clau

- Comunicació lingüística.
- STEM.
- Digital.
- Personal, social i d'aprendre a aprendre.
- Ciutadana.

15 Llig aquesta notícia i contesta les preguntes que hi ha a continuació.

TEXT 2

DIARI L'AVEU

 Agència de notícies

Dijous, 21 de setembre de 2017 12.15 h

Europa Press // València

El valencians gasten un 29% més en vacances

La despesa mitjana se situa en 893 euros

La **despesa mitjana** dels valencians en les vacances d'estiu del 2017 es va situar en 893 euros, un 29% més que el que van declarar l'any anterior i un 13% per davall de la mitjana estatal, que va ser de 1.025 euros, segons les dades de l'Observatori Cetelem.

Aquest **baròmetre** recull que el 34% dels valencians enquestats (29% al conjunt d'Espanya) declara haver realitzat una despesa major en les vacances d'estiu. El 41% dels valencians declara haver gastat

el mateix que l'any passat (39% al conjunt d'Espanya).

D'altra banda, el 33% dels valencians asseguren haver realitzat algun viatge **es-tival**, mentre que les activitats més realitzades durant l'estiu són eixir a restaurants (amb un 74% de mencions, set punts percentuals més que la mitjana estatal), eixir de compres (amb un 64% de mencions, un 56% al conjunt d'Espanya) i anar al cine (50% de mencions, un 42% al conjunt d'Espanya).

www.diarilaveu.com

Vols llegir més notícies d'actualitat? Visita el web del diari.

El text 2 treballa la comprensió lectora a partir d'una notícia, per tant, ens allunyem del gènere narratiu anterior no només pel llenguatge utilitzat, sinó també per l'àmbit (el periodístic), per l'estructura (piràmide invertida) i per la intenció comunicativa (informar d'un fet d'actualitat).

Comprenc el text

- 16 De què parla el fragment? Quin és el seu objectiu com a text?
- 17 Quina és la mitjana estatal d'eixides a dinar o sopar fora de casa? Com ho has esbrinat?
- 18 Qui va més al cine, el públic valencià o el de la resta de l'estat?
- 19 Escriu una oració, tan breu com siga possible, que resumeixca el contingut del text.

El temps i l'espai

- 20 De quin moment de l'any s'hi parla? Com ho saps?
- 21 On s'esdevenen les accions de què parla el fragment?

L'estructura

- 22 Com és l'estructura del text? Marca la resposta que penses que s'hi acosta més.
- ☐ De la informació concreta a la general.
 - ☐ De la informació general a la concreta.

Les paraules

- 23 Explica el significat de les paraules i expressions destacades en negreta.

Llegir per a parlar

- 24 Per parelles, imagineu que presenteu el magazín del canal escolar, i locuteu la notícia anterior. Repartiu-vos les dades que ha d'explicar cada membre de la parella i enregistreu-vos amb un telèfon mòbil. Fes ací el guió de la teua intervenció.

Aprentatge cooperatiu

L'activitat 24 s'ha de preparar abans per escrit, i després l'enregistraran. Cal que insistim en la importància de mantindre una entonació adequada i pronunciar acuradament. En aquest cas, es pot reforçar positivament la intervenció de cada u mitjançant el sistema de recompensa de cada docent.

Interdisciplinarietat

Per a comprendre un text amb dades estadístiques, cal tindre presents determinats coneixements matemàtics. Així mateix, l'anàlisi dels hàbits vacacionals de la població entra dins de l'àmbit d'estudis de la Geografia.

25

Solucions de les pàgines 24 i 25

16. El text parla de la despesa de la població valenciana en les vacances d'estiu, en comparació amb anys anteriors. L'objectiu és informar.
17. La mitjana estatal d'eixides a restaurants és d'un 67%. El text diu que la població valenciana menciona les eixides a restaurants un 74%, set punts percentuals més que la mitjana estatal. Per tant, cal restar $74 - 7$.
18. El públic valencià: un 50% davant d'un 42%.
19. Resposta oberta.
20. De l'estiu, perquè es parla de les vacances estivals.
21. A la Comunitat Valenciana.
22. De la informació general a la concreta.
23. Despesa mitjana: càlcul dels diners que es va gastar cada valencià o valenciana fet a partir de xifres globals. Baròmetre: en sentit figurat, enquesta o sondeig per a obtindre una estadística. Estival: pertanyent a l'estiu.
24. Resposta oberta.

Sabers bàsics

- Comprensió oral.
- Comprensió lectora.
- Correcció lingüística i revisió ortogràfica i gramatical.
- Ús dels signes bàsics de puntuació.
- Observació i comparació de les diferències rellevants i interseccions entre llengua oral i llengua escrita.
- Lectura d'obres rellevants de la literatura juvenil contemporània i del patrimoni literari universal.

Competències clau

- Comunicació lingüística.
- STEM.
- Digital.
- Personal, social i d'aprendre a aprendre.
- Consciència i expressió culturals.

COM ES FA UN DICTAT?

Els dictats formen part habitual de l'assignatura de llengua, però si t'hi fixes, de vegades fas dictats en qualsevol assignatura o moment de la vida: quan prens apunts, quan el pare et diu la llista de coses que cal comprar al súper, o quan la colla enumera les sèries que cal no perdre's en la tele.

Els dictats, com tot, tenen la seua tècnica, que tens resumida a continuació:

1. Llig el text i tracta d'entendre'n el contingut i el tema.
2. Fes una segona lectura i fixa't en les paraules o expressions que no coneixes i, sobretot, les que penses que són difícils d'escriure.
3. Destaca amb retolador fluorescent, o amb colors, les dificultats ortogràfiques, i a continuació, tanca els ulls i lletreja les paraules mentalment.
4. Escriu cada paraula i comprova que ho has fet bé. A continuació, torna a llegir-les i pensa per què s'escriuen així, fins i tot, pensant en les normes ortogràfiques que s'hi apliquen.
5. Compara el teu dictat amb el text original i corregeix els errors, si n'hi ha.

Pots seguir practicant dictats en el web de la Diputació de València.

25 Ara practica les recomanacions anteriors i escriu el dictat, que és un fragment de *Momo*.

Llig el primer capítol de *Momo*.

26 Compara el teu dictat amb el text original i completa una graella com aquesta en el quadern.

Paraules que he escrit malament perquè no les coneixia.	Paraules que he escrit malament perquè no les recordava.

27 Inventa un dictat que continga almenys quatre paraules destacades del dictat anterior, i d'altres que et semblen d'ortografia complicada.

- Assegura't que no has comés cap errada ortogràfica.
- Intercanvia'l amb un company o companya, i prepareu-los.
- Feu-vos els dictats i intercanvieu-los per a corregir-los.

28 Completa l'aparador de paraules difícils al teu criteri i memoritza-les bé.

És molt important que els dictats es treballen seguint una tècnica i unes pautes, que poden aplicar sempre que en facen i també en la vida quotidiana, quan prenen nota del que s'han d'emportar a una excursió o del que han de comprar al supermercat, per exemple. En la seqüència didàctica hi ha detallats els passos a seguir i com aplicar-los. Després de llegir-los, l'alumnat escolta l'àudio, escriu el dictat i en fa la correcció posterior. A continuació, completaran la resta d'activitats, que funcionen com una graella de correcció. De manera individual, s'autoavaluen segons les errades que han comés i els motius i prenen consciència de com s'escriu cada paraula i per què. A més, interioritzen millor l'aprenentatge de paraules difícils amb el suport de l'aparador de paraules, en què han d'escriure-les fent ús de colors diferents per a recordar-les més bé.

29 Escolta el text i respon les preguntes encerclant l'opció correcta.

Pots llegir l'obra de Robinson Crusoe i fer-ne la proposta didàctica.

- Quants personatges intervenen en la locució?
 - a) Un.
 - b) Dos.
 - c) Quatre.
- Com li diuen al protagonista?
 - a) Nelson.
 - b) Robinson.
 - c) Watson.
- Qui narra els fets?
 - a) Un narrador extern.
 - b) Un capítol.
 - c) El protagonista.
- A quina professió vol el pare del protagonista que es dedique aquest?
 - a) Advocat.
 - b) Arquitecte.
 - c) Explorador.
- Quina malaltia pateix el pare del protagonista?
 - a) Marejos.
 - b) Grip.
 - c) Gota.
- Quina obsessió té el protagonista?
 - a) Volar.
 - b) Navegar.
 - c) Escriure.
- Què en pensa sa mare?
 - a) Hi està d'acord amb el pare.
 - b) El contrari que el pare.
 - c) Mai no va opinar res.
- Un amic ofereix al protagonista...
 - a) embarcar cap a Londres debades.
 - b) embarcar cap a Londres barata treball.
 - c) embarcar cap a Londres d'amagat.
- Quan el protagonista embarca...
 - a) sa mare plora en acomiadar-se'n.
 - b) son pare no vol ni parlar-li.
 - c) no s'acomiada de ningú.
- L'experiència a bord del vaixell...
 - a) és terrible.
 - b) és fantàstica.
 - c) és millorable.

Transcripció del dictat

Des d'aquell dia, les coses li anaven bé a Momo, o almenys a ella li ho semblava. Ara sempre tenia alguna cosa per a menjar, unes vegades més i altres menys, segons la sort i les coses que la gent podia donar-li. Tenia un lloc per a arrecerar-se, tenia un llit, i si feia fred podia encendre el foc. I, sobretot, tenia molts bons amics. Ara ens podríem pensar que senzillament Momo havia tingut molta sort de trobar-se amb una gent tan amable, i això mateix pensava ella. Però de seguida es va veure que aquella gent també havia tingut moltíssima sort.

Aprentatge cooperatiu

L'activitat 29 es pot fer amb la tècnica de pissarretes amunt.

Per al treball del text 3 es parteix únicament de l'audició per a contestar les preguntes de comprensió lectora, que en aquest cas són de tipus test amb una única resposta correcta. El fet de no disposar del text escrit justifica aquesta tipologia de preguntes, que es pot contestar individualment, per parelles o en grup amb el suport de la pissarra digital. També podem fer servir la tècnica de pissarretes amunt, amb tres fulls diferents per a cada alumne o alumna que continguen les lletres a, b o c.

Solucions de les pàgines 26 i 27

25-28. Respostes obertes.

29. Podeu consultar la transcripció d'àudios en el «Rebot». Respostes: c) Quatre. b) Robinson. c) El protagonista. a) Advocat. c) Gota. b) Navegar. a) Hi està d'acord amb el pare. a) ...embarcar cap a Londres debades. c) ...no s'acomiada de ningú. a) ...és terrible.

Sabers bàsics

- Anàlisi dels components del fet comunicatiu.
- Detecció, anàlisi i ús dels gèneres discursius de l'àmbit personal, educatiu i social.
- Comprensió oral.
- Interacció oral de caràcter informal.

Competències clau

- Comunicació lingüística.
- Digital.
- Personal, social i d'aprendre a aprendre.
- Consciència i expressió culturals.

28

- 30 Observa aquests tres quadres. Quin penses que s'aproxima més a la situació de navegació que es descriu en l'últim fragment del text? Per què?

Coneix més obres i juga amb l'art amb l'aplicació Google Arts&Culture.

JOAQUIM SOROLLA.
Retorn de pesca

WILLIAM TURNER.
El naufragi

LLUÏSA VIDAL I PUIG.
Marina

- 31 Anota les cinc paraules del fragment que trobes més descriptives de la situació a bord del vaixell.

- 32 Explica el significat de l'expressió «buscar-se el pa».

- 33 Fes un resum oral del text a la teua parella. En acabant, demana-li que el complete.

Pots consultar més expressions en la versió en línia de la Paremiologia catalana comparada digital.

Solucions de la pàgina 28 i 29

30. *El naufragi* de William Turner, perquè en el text es parla de la tempesta que pateix el protagonista mentre navega per la mar.
31. Resposta model. Com a exemple: vent de mil dimonis, balancejava, violentament, afonava, pànic.
32. Buscar la manera de guanyar-se la vida.
33. Resposta oberta. Ens assegurarem que tots hi participen i que s'esforcen per fer un resum acurat.

34 **Visioneu el vídeo i responeu, per parelles, les preguntes marcant l'opció correcta.**

- Com es diu la *booktuber*?
a) Marta Meneu Borja.
b) Marta Borja-Meneu.
c) Martina Llopis Meneu.
- Quin escriptor i *booktuber* esmenta?
a) Javier Cuesta.
b) Antonio Ruescas.
c) Javier Ruescas.
- Quina temàtica té el vídeo que has visionat?
a) Calendari de cites literàries.
b) Calendari d'aniversaris d'autors i autores.
c) Recull de frases cèlebres.
- Per què l'autora fa servir el valencià en els seus vídeos?
a) Perquè no sap parlar castellà.
b) Perquè s'hi sent més còmoda i l'ha escollit.
c) Perquè parla anglès bastant malament.
- Quina classe de llibre és *Beatlebone*?
a) És un llibre d'aventures.
b) És un llibre de fotos.
c) És un llibre filosòfic.
- Què se celebra el 21 de març?
a) Les falles literàries.
b) El Dia Internacional contra el Masclisme.
c) El Dia Internacional contra la Discriminació Racial.
- Qui és Chimamanda Ngozi Adichie?
a) Una escriptora i artista americana.
b) Una escriptora feminista australiana.
c) Una escriptora i feminista africana.
- A quin escriptor s'ha dedicat l'any 2018?
a) A J. R. R. Tolkien.
b) A Joanot Martorell.
c) A Manuel de Pedrolo.
- De qui és la cita «També l'amor s'aprén»?
a) De Montserrat Roig.
b) De Gabriel García Márquez.
c) D'Enric Valor.
- En quina època de l'any està fet el vídeo?
a) A l'estiu.
b) A la primavera.
c) A l'hivern.

Accedeix al web de l'autora i descobreix més sobre ella.

29

Aprentatge cooperatiu

L'activitat 33 permet practicar l'escolta activa alhora que la capacitat de síntesi. Mentre un integrant de la parella fa el resum, l'altre escoltarà atentament per a, en acabar, completar-lo amb dades importants que s'haja pogut deixar. Després, poden comentar si tota la informació que han donat és rellevant o no.

En l'activitat 34, com que s'ha de fer per parelles, hauran d'acordar una resposta, encara que no hi coincidisquen, de manera que hauran de treballar l'argumentació.

Interdisciplinarietat

L'observació i la comparació d'obres plàstiques i literàries ajuda a desenvolupar la sensibilitat artística.

Per a treballar el text 4, cal mirar un vídeo en grup, però la resposta de les preguntes, de tipus test, està plantejada per a fer-se per parelles.

34. a) Marta Meneu Borja. c) Javier Ruescas. a) Calendari de cites literàries. b) Perquè s'hi sent més còmoda i l'ha escollit. c) És un llibre filosòfic. c) El Dia Internacional contra la Discriminació Racial. c) Una escriptora i feminista africana. c) A Manuel de Pedrolo. b) De Gabriel García Márquez. a) A l'estiu. a) Setembre. c) Joan Fuster. a) *Les coses no són mai tan roïnes com semblen*. c) Agost. b) Irònica, directa, reivindicativa.

Sabers bàsics

- Producció escrita.
- Producció oral formal.
- Correcció lingüística i revisió ortogràfica i gramatical.
- Ús dels signes bàsics de puntuació.
- Anàlisi dels components del fet comunicatiu.
- Detecció, anàlisi i ús dels gèneres discursius de l'àmbit personal, educatiu i social.
- Comprensió oral.
- Comprensió lectora.

Competències clau

- Comunicació lingüística.
- Digital.
- Personal, social i d'aprendre a aprendre.
- Ciutadana.

30

- Quin és el mes màgic per excel·lència, segons la nostra *booktuber*?
a) Setembre.
b) Febrer.
c) Agost.
- Qui va dir que «La llibertat és un hàbit, i no resulta gens fàcil d'adquirir. Només s'adquireix amb la pràctica»?
a) Javier Ruescas.
b) Caitlin Moran.
c) Joan Fuster.
- Com es diu la segona part de *Matar un rossinyol*?
a) *Les coses mai no són tan roïnes com semblen*.
b) *Totes les coses acaben sent roïnes*.
c) *Sembla que les coses es faran roïnes*.
- Quin és el mes preferit de la *booktuber*?
a) Setembre.
b) Febrer.
c) Agost.
- Quins adjectius usa la *booktuber* per a parlar de Margaret Atwood?
a) Amable, didàctica, reivindicativa.
b) Irònica, directa, reivindicativa.
c) Irònica, humorística, misteriosa.

Coneix Margaret Atwood a través de les seues paraules.

- 35** **Escriu dos textos de tres o quatre línies.**
a) Una descripció de la pel·lícula o sèrie que acabes de veure.
b) Una explicació de per què t'ha paregut interessant o per què no.
- 36** **Creus que series capaç de fer alguna cosa pareguda? Intenteu-ho per equips!**
a) Cada membre del grup ha de triar quatre títols: en total, dotze.
b) Selecciona una cita de cada llibre. Cada un dels títols que haja triat.

Atenció: tot l'equip ha de participar en la locució i l'enregistrament. Heu d'assajar i parar atenció als canvis de locució perquè el vostre clip isca de cine!

FEM UN DICTAT

- 37** **Prepara el dictat i escriu-lo.**
- 38** **Compara el teu dictat amb el text original i completa una graella com aquesta.**

Paraules que he escrit malament perquè no les coneixia.	Paraules que he escrit malament perquè no les recordava.

- 39** **I ara, és l'hora de reflexionar.**
- Per què faig cada falta?
 - Quantes faltes faig de cada?
 - Triu una paraula i justifica per què s'escriu així.

La temàtica del vídeo anterior serveix per a enllaçar amb l'activitat següent. Tenint en compte les pautes sobre els dictats esmentades en les pàgines anteriors, es proposa la realització d'un dictat que trobaran en el Rebost. Després, caldrà que emplenen les graelles i s'autoavaluen alhora que prenen consciència de les paraules noves que hagen après.

Solucions de la pàgina 30

Les activitats d'aquesta pàgina són de resposta oberta.

TEXT 5

Una booktuber en valencià per a fomentar la lectura

Cèlia Cerezo | 30 agost 2017

Paper i píxels és el nom del canal de Youtube en valencià de la *booktuber* Amaia Crespo (València, 39 anys). Perquè sí, els píxels també es lligen: cinema, televisió, mòbils, llibres electrònics i pantalles diverses. La creadora del canal és una valenciana a qui li encisa escriure, llegir i veure pel·lícules. La *booktuber* és llicenciada en Filologia Anglesa, parla, ni més ni menys, que cinc llengües i ha treballat com a correctora, traductora, subtituladora de pel·lícules i professora d'idiomes. Amaia Crespo escriu també als blogs *L'ordre alfabètic* i, en anglès, *The alphabetical order*.

«Decidisc fer el canal fa tres anys, quan comence a consumir *booktubes* en altres llengües i trobe a faltar veure'n en la meua». Al canal parla sobre qüestions diverses del món editorial: ressenya i recomana llibres, ensenya tècniques d'escriptura, dona a conèixer altres *booktubers*, analitza elements literaris o, fins i tot, defensa els gustos divergents per la lectura i el respecte cap aquell qui llig gèneres als quals no estem acostumats:

Amaia Crespo: *Es tracta de ser capaços de recomanar un llibre que a nosaltres no ens agrade gens [...], els llibres tenen una utilitat, transmeten sentiments i cada persona té situacions diferents. Fins i tot, un mateix llibre no ens impacta igual si ens arriba en un moment diferent de la nostra vida, per tant, no podem jutjar l'opinió d'una persona sobre un llibre si li ha arribat en un moment vital diferent del nostre o si, simplement, els seus gustos difereixen dels nostres. [...] Tots no llegim ni sentim d'igual forma quan llegim un mateix llibre.*

Paper i píxels està en actiu des de fa **tres anys** i té pujats més de **80 vídeos**. D'entre els centenars de dies i desenes d'audiovisuals, Amaia Crespo ha tingut temps d'anar a continguts més personals: comentar els llibres més importants per a ella o compartir els seus textos més antics.

«El meu text més antic»

«A ma casa hi havia sempre biblioteca i veure que els llibres tenien habitació pròpia sempre m'ha fet considerar-los membres de la família. No recorde un temps en què no haja volgut escriure i llegir», assegura Amaia Crespo. Una passió que l'ha acompanyada des de ben xicoteta, però, què opina dels índexs de lectura al País Valencià?

«Els joves lligen més del que es diu, també cal mirar què lligen, molta gent se centra en clàssics o novel·les d'adults i sembla que si no es llig això, no es llig [...]. Els adults deixen de llegir progressivament per diversos factors. Hi ha gent que compra molt però no llig, hi ha molt de consumisme que no equival a lectura», diu la *booktuber*. La tecnologia, assegura, ha facilitat la lectura: «Jo mateixa quan no puc portar un llibre darrere, tinc el mòbil i el lector de llibres electrònics, i continue llegint».

I, pel que fa a la lectura en valencià, Amaia Crespo també té la seua pròpia anàlisi:

«Vaig treballar molts anys com a correctora en l'editorial Bromera i els nivells de lectura en valencià van com en general. S'hi fa molt a les escoles i els instituts, el tema és quan, d'adults, l'estímul ve de nosaltres mateixos i la nostra disponibilitat. Ara mateix, els anys que no hem tingut tele pròpia també fan». Tanmateix, la *booktuber* ens recomana també llegir sobre el setè art en el post «Llibres de cine».

Un dels motius pels quals ha obert el canal és, precisament, pel buit d'uns mitjans en valencià: «Un consum de continguts en valencià com la tele o la ràdio també impulsa indirectament a consumir en valencià altres coses [...],

Visita el canal de YouTube *Paper i píxels*.

Aprentatge cooperatiu

L'enregistrament del vídeo que es planteja s'ha de preparar per equips amb un repartiment de rols prèviament establert i de manera cooperativa. És molt important que tots i totes participen al llarg del procés, tant des de la selecció de títols, com en la preparació d'un guió, la preparació de la lectura en veu alta o l'enregistrament.

Transcripció del dictat

Ser *booktuber* està de moda, per això hi ha molts joves, xiques i xics, que s'hi han apuntat. I és que, per a ser *booktuber* només necessites uns pocs requisits: que t'encise llegir, facilitat de paraula i no tindre vergonya. Això sí: disposar d'un dispositiu en condicions per a poder enregistrar-te també ajudarà.

Gestionar un canal en què es parla de llibres requereix una certa dedicació. El més difícil és plantejar vídeos amb una estructura que incloga ressenyes literàries, no cal dir-ho, però també altres propostes, com ara parlar d'autors i autores, de com organitzar la prestatgeria, o altres temes relacionats amb el món de la lectura.

El text 5 treballa la lectura i la comprensió lectora a partir d'una entrevista realitzada a una altra *booktuber* valenciana, Amaia Crespo. En aquest cas, la comprensió està estructurada com en el text 1: preguntes de comprensió, sobre el temps i l'espai, sobre l'estructura del text i sobre vocabulari, per a resoldre de manera individual; però la correcció es pot fer per parelles.

Sabers bàsics

- Anàlisi dels components del fet comunicatiu.
- Detecció, anàlisi i ús dels gèneres discursius de l'àmbit personal, educatiu i social.
- Comprensió oral.
- Comprensió lectora.
- Interacció oral de caràcter informal.
- Relació i comparació dels textos llegits amb altres textos.

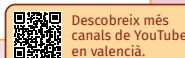
Competències clau

- Comunicació lingüística.
- Digital.
- Personal, social i d'aprendre a aprendre.
- Ciutadana.

l'aplicació a les escoles dels programes plurilingües tindrà molt a dir del consum en valencià del futur», sentència.

Ser *booktuber* té, tal volta, un valor afegit d'entre tota la xarxa de *youtubers*: fan una tasca de foment de la lectura i, si és en valencià, de promoció de la llengua. La creadora de *Paper i píxels* distingeix entre dos tipus: «Els *booktubers* tenen dos vessants, n'hi ha que solament impulsen comprar, més que llegir; però n'hi ha molts i molt variats que tenen canals interessantsíssims que trobe que sí que fan una bona promoció lectora i que haurien de ser més coneguts».

www.tresdeu.com/2017/08/ (adaptació)

Descobreix més canals de YouTube en valencià.

Comprens el text

- 41 De què parla el text? Què en sàbies, del tema?
- 42 Quines dades personals de l'autora apareixen esmentades? Indica-les.
- 43 Com es diu el canal de *booktube* d'Amaia? Per quin motiu el va crear?
- 44 Quina finalitat té el canal? Creus que és una bona idea per a aconseguir-la?

El temps i l'espai

- 45 Localitza i anota totes les referències temporals que apareixen en el text.
- 46 On s'esdevenen les accions de què parla el fragment? Quan s'ha fet l'entrevista? Explica com ho has sabut.

L'estructura

- 47 Marca les afirmacions que defineixen el text anterior.

☐ És un text de ficció.	☐ És un fragment teatral.	☐ Hi ha una narradora.
☐ És un text realista.	☐ És un guió de cine.	☐ És semblant a un diàleg.
☐ El text és periodístic.	☐ És una entrevista.	☐ Hi ha dues veus diferents.
- 48 A partir de les teues respostes, defineix el tipus de text anterior.

Les paraules

- 49 Anota totes les paraules pròpies d'un altre idioma que no siga el valencià, i digues què signifiquen.
- 50 Quin temps verbal predomina en el text? Per què penses que passa això?

Llegir per a parlar

- 51 Tria un llibre que t'agrade i fes un *booktube*.
 - Informa't sobre l'autor o autora.
 - Redacta una explicació breu del contingut, sense fer espòiler. Ha de ser una explicació esquemàtica que incloga referències als personatges, algun detall significatiu, etc.
 - Fes-te una opinió sobre el llibre, i explica-la. Si t'ha agradat, recomana'l, però si no és el cas, pensa que a una altra persona sí que podria agradar-li.
 - Busca un decorat adequat, assaja un parell de vegades, i digues a un company o companya que t'ajude a enregistrar el vídeo.

Aprèn a fer booktubes amb Marta Meneu-Borja.

Solucions de les pàgines 32 i 33

- 41. El text parla de la tasca que fan els *booktubers* en valencià.
- 42. N'apareix el nom, l'edat, el nivell educatiu, la vida laboral i les aficions.
- 43. *Paper i píxels*. El va crear perquè va notar la falta de canals de YouTube dedicats als llibres en valencià.
- 44. Fomentar la lectura i promocionar el valencià. Resposta oberta, però cal esperar que en valoren la contribució.
- 45. Fa tres anys, des de fa tres anys, des de ben xicoteta, deixen de llegir progressivament, vaig treballar molts anys...
- 46. En el text es parla de diversos moments i, per tant, diversos espais: el canal de YouTube, la biblioteca de la casa de la seua infància, l'editorial Bromera i les escoles i els instituts. L'entrevista es va fer el 30 d'agost de 2017, com indica l'encapçalament.
- 47. És un text realista. El text és periodístic. És una entrevista. Hi ha una narradora. Hi ha dues veus diferents.
- 48. Es tracta d'un text informatiu, concretament un reportatge.

TEXT 6**El llibre**

Cada llibre té un secret
disfressat de blanc i negre;
tot allò que et diu a tu
un altre no ho pot entendre.

Tot allò que et donarà
no ocupa lloc, ni pesa,
t'abrigarà contra el fred
d'ignorància i de tristesa.

Amb els llibres per amics
no et faltarà companyia.
Cada pàgina pot ser
un estel que et fa de guia.

JOANA RASPALL

TEXT 7**Un bon capbussó!**

Submergir-se en la lectura
és d'allò més divertit.
Quan comença l'aventura,
el temps passa en un bufit.

Pots recórrer valls i serres,
pots ser un heroi valent
com ho era Esclafamuntanyes,
de cor humil i clement.

Submergir-se en la lectura
és capbussar-se en un mar
ple d'històries fabuloses
que no has de deixar passar.

Pots viure en palaus de marbre,
una princesa pots ser
i tu mateixa pots vèncer
un gegant ferotge i cruel.

Siga de nit o de dia,
en qualsevol estació,
en aquest mar tan fantàstic
pega't un bon capbussó!

FINA GIRBÉS

TEXT 8

Un llibre és un jardí que es porta a la butxaca.

PROVERBI ÀRAB

Comprenc el text

53 Quin tema tenen en comú els textos 6, 7 i 8?

54 En quin o quins dels textos es diu?

- a) Cada lector trau missatges diferents de les lectures.
- b) Dins d'un sol llibre podem trobar moltes idees boniques diferents.
- c) Els llibres són com els bons amics.
- d) Llegir és com viure dins de les històries.

Aprentatge cooperatiu

Encara que l'apartat «Llegir per a parlar» està plantejat com una tasca individual, podem proposar que el facen per parelles, de manera que s'ajuden entre ells a l'hora de preparar l'expressió oral i l'enregistrament.

Podem aplicar també la tècnica de la parada de tres minuts en la lectura dels textos 6, 7 i 8, perquè pregunten els dubtes que els sorgisquen.

Interdisciplinarietat

El TIL ens permet reflexionar sobre la interferència lingüística a diversos nivells. A més de detectar les paraules en anglès del text, es pot comentar per què hi ha tants termes del món de les tecnologies de la informació que provenen d'aquesta llengua.

- 49. Píxel: unitat d'informació en què resulta dividida una imatge en sotmetre-la a un escombratge electrònic. YouTube: plataforma de vídeos en línia. *Booktuber*: persona que es dedica a fer vídeos sobre llibres i penjar-los a YouTube. *Youtuber*: persona que es dedica a fer vídeos sobre qualsevol tema i penjar-los a YouTube.
- 50. El present, perquè es descriu la tasca de la *booktuber* en el moment de l'entrevista.
- 51. Resposta oberta. Podem dedicar a aquesta tasca una sessió especial i deixar-la per a més avant, perquè tinguin temps de llegir, reunir les dades i enregistrar el vídeo.
- 52. Lectura de textos.
- 53. Els llibres i la lectura.
- 54. a) En el text 6. b) En els tres textos, de manera més o menys metafòrica. c) En el text 6. d) En el text 7.

Sabers bàsics

- Anàlisi dels components del fet comunicatiu.
- Detecció, anàlisi i ús dels gèneres discursius de l'àmbit personal, educatiu i social.
- Comprensió lectora.
- Producció oral formal.

Competències clau

- Comunicació lingüística.
- Digital.
- Personal, social i d'aprendre a aprendre.
- Consciència i expressió culturals.

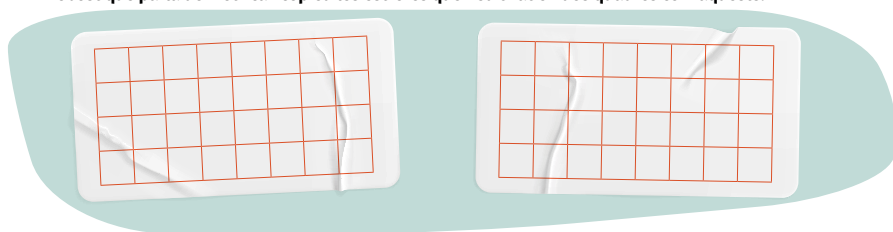
El temps i l'espai

55 Investiga i digues a quina època pertanyen els textos 6 i 8.

L'estructura

56 Els textos 6 i 7 pertanyen a la mateixa tipologia. Com es diu? Com es diuen els paràgrafs que els componen?

57 🗂️ Per parelles, compteu les síl·labes de dues estrofes, una de cada poema. Consulteu l'apartat del Rebot que parla de mètrica i copieu les estrofes que heu triat en dos quadres com aquests.

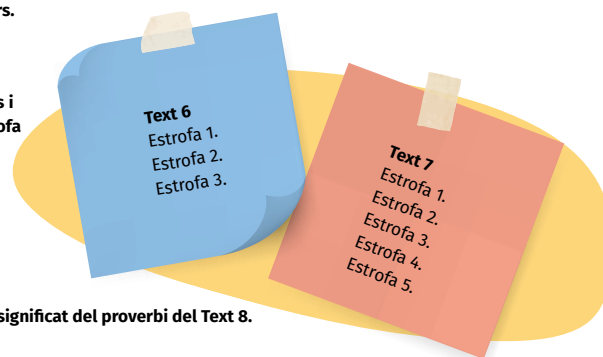

Les paraules

58 🗂️ Saps què és una metàfora? I una comparació? Consulta el Rebot de poesia i busca'n un exemple de cada en els tres textos anteriors.

Metàfora.
Comparació.

59 🗂️ Treballeu els poemes per grups i resumeu el contingut de cada estrofa en una frase.

60 🗂️ Què és un proverbi? Explica el significat del proverbi del Text 8.

61 🗂️ Inventa'n un sobre els llibres.

Llegir per a parlar

62 🗂️ Fem un recital poètic.

- Localitzeu llibres de poemes a la biblioteca d'aula, a la del centre, a la del barri...
- Prepareu la lectura dramatitzada d'un poema cada parella o grup —com si fora un vídeo d'internet— i busqueu un acompanyament musical de fons (atenció, ha de ser música sense lletra, que deixi que s'escolte la intervenció).
- Trieu una vestimenta adequada per a l'ocasió.

Tant si el recital té lloc a classe com si el feu per a la resta de l'escola, haureu de preparar una escaleta —és a dir, un ordre d'aparició dels i de les rapsodes—, i fer alguns assajos. Si, a més, aconsegiu que algú enregistri l'actuació, en podreu gaudir moltes vegades més!

34

Solucions de les pàgines 34 i 35

55. Si busquen informació, trobaran que els dos primers textos són relativament actuals, ja que la poeta Joana Raspall va morir el 2013 i Fina Gibrés és una escriptora en actiu. El text 8, com que és un proverbi, fa suposar que és d'origen antic.

56. Es tracta de poemes, que estan formats per diverses estrofes.

57. Resposta semioberta. Comprovarem que el recompte mètric de les estrofes triades és acurat i que té en compte aspectes com les sinalefes, els hiats i les elisions.

58. La metàfora és un recurs que compara dos conceptes però sense nexa d'unió, fins i tot, a vegades s'omet el concepte original. En la comparació, en canvi, sí que

s'anomenen els dos conceptes i es posen en relació per mitjà d'un nexa (*com, igual que...*). Metàfora: un llibre és un jardí. Comparació: pots ser un heroi valent com ho era Esclafamuntanyes.

59. Resposta oberta.

60. Un proverbi és una dita antiga que sol contindre un ensenyament. El proverbi del text 8 significa que els llibres contenen moltes històries plenes de vida que pots transportar amb tu.

61. Resposta oberta.

62. Lectura i recitació de poemes. Podem dedicar una sessió específica a aquesta tasca, perquè tinguin temps de fer la selecció i de preparar la recitació, que pot ser després de l'autoavaluació.

1 Localitzat en la unitat...

- Un text narrat en primera persona: ...
- Un fet que s'esdevinga en el passat: ...
- Un text amb rima: ...
- Un personatge aproximadament de la teua edat: ...
- Un/a protagonista real: ...
- Els noms de dues escriptores i dos escriptors: ...

2 Dissenya una rúbrica d'avaluació emplenant la graella. Tria la casella que millor s'adequa al teu cas, i anota comentaris. Pots prendre com a exemple les rúbriques del Rebost.

Tasca	Molt bé	Regular	Molt millorable
Comprensió de textos de diferent tipologia: narracions, notícies, booktubes, entrevistes, poemes...			
Seguiment d'una estructura per a comprendre els textos: el sentit global, paraules concretes, etc.			
Producció de textos orals i escrits a partir de models.			
Preparació de dictats seguint un sistema amb l'objectiu de millorar l'ortografia.			
Comprensió de la diversitat de textos per a usar-los amb diferents finalitats.			

Aprentatge cooperatiu

Per al recital poètic, caldrà organitzar-se per grups o per parelles per a triar poemes. Els poemes s'hauran de treballar individualment, segons la part que recite cada un. Després l'hauran de preparar amb el grup per a participar en el recital poètic, una activitat molt motivadora que es pot organitzar per a implicar altres cursos.

Interdisciplinarietat

La música i la poesia van molt lligades. Tant si hi incorporen acompanyament melòdic com si no, la recitació de poesia en veu alta implica prendre consciència del nostre propi cos i de l'aparell fonador, i desenvolupar un sentit del ritme molt pròxim al que ha de tindre una persona que canta o que toca un instrument.

Autoavaluació

1. Resposta oberta. Com a exemples: Un text narrat en primera persona: text 1. Un fet que s'esdevinga en el passat: text 3. Un text amb rima: text 6. Un personatge aproximadament de la teua edat: text 1. Un/a protagonista real: text 5. Els noms de dues escriptores i dos escriptors: Joana Raspall, Fina Gírbés, Pep Castellano i Daniel Defoe.
2. Resposta oberta. Els hem d'encoratjar a decidir què consideren òptim per a cada apartat i què considerarien millorable.

Amb vista a l'heteroavaluació, recomanem atorgar un pes important a les produccions orals i escrites dutes a terme al llarg de la seqüència: «Un objecte que em defineix» i les seccions «Llegir per a parlar» i «Llegir per a escriure».

MODEL D'AVALUACIÓ

Seqüència 1. Valencià actiu 1r ESO

Nom: Grup:

Data: Qualificació:

1 Llig el text i, en acabant, marca V (vertader) o F (fals).

Somni

La nit no es presentava gens plàcida, i com que les alternatives eren escasses, Ida sintonitzà finalment l'MTV per sentir-se, almenys, una miqueta acompanyada mentre sopava. Devorà amb ganes la carn i es menjà les verdures perquè li semblava sentir la veu de sa mare, recordant-li els avantatges d'una alimentació equilibrada; després va assaborir un gelat de maduixa deliciós i, en acabant, llevà taula, ordenà el menjador, guardà els coberts al rentavaixelles, que s'encarregaria de posar-los al seu lloc, i va decidir que mereixia un bon relax.

Va omplir la banyera amb aigua tèbia, hi posà unes sals de bany que tenien no sé quantes virtuts terapèutiques i passà més de mitja hora dins l'aigua, amb els ulls tancats i el cap deslliurat de pensaments, dedicada exclusivament a gaudir l'agradable sensació que produïa l'hidromassatge en tots els porus de la seua pell.

Entre unes coses i altres, quan acabà d'eixugar-se els cabells, curts però molt espessos, havia arribat l'hora de posar-se al llit, i com que sabia molt bé que si es gitava excitada per tantes emocions no podria dormir, Ida buscà el seu reproductor de música, programà una gravació ràpida d'unes quantes peces de música clàssica i, finalment, trià una versió de les tocatges de Bach, interpretades al clavecí per una virtuosa de l'instrument. Era una música que Ida havia trobat sempre encantadora, ideal per a escoltar-la fins que la vencera la son.

Però, a pesar de totes les precaucions que havia pres i a pesar que estava molt cansada perquè s'havia fet molt tard, aquella nit Ida no va dormir com solia. Es despertava de tant en tant, amb els nervis a flor de pell, segurament perquè, encara que ella no la podia sentir, intuïa que la pluja repicava d'una manera incessant sobre les teulades de la ciutat, amb una insistència enervant, com un animal lligat que es lamentava per la seua condició d'esclau i cridava demanant la llibertat. I aquell soroll somort i continu era capaç de convertir en un flam els nervis d'acer de la persona més serena del món.

Per fi, ja ben entrada la nit, el cansament va derrotar la seua imaginació i Ida va dormir plàcidament. Induïda, sens dubte, per la música que havia envaït lentament els seus sentits i per unes pàgines de l'Odissea que havia llegit abans d'apagar el llum del dormitori, somià que navegava en un vaixell antiquíssim i fràgil, amb el valeros Ulisses i els seus homes, i que la nau avançava a mercé dels vents i dels déus, víctima dels capricis de la mar, que la duia on volia amb la seua força incommensurable.

Precisament quan, per una broma del destí, estaven a punt d'arribar a Ítaca, després d'haver-se enfrontat a la força dels ciclops i als cants de les sirenes, després d'haver superat amb astúcia les proves de Circe, després d'haver-se deslliurat, amb molta força de voluntat, dels lotòfags i després d'haver passat per molts altres perills inconcrets i difícils de descriure, Ida es va despertar amb una sensació estranya. Havia parat de ploure, però el cel estava encara gris i feia una miqueta de fred.

Ida va tremolar, es va arrupir, peresosa, entre els llençols que havia apartat en el transcurs d'aquella agitada nit i, quan es disposava a girar-se de l'altre costat, confortada per l'escalforeta del seu propi cos i mig endormiscada encara, va sentir un estremiment que li recorregué la columna vertebral de dalt a baix i va botar de sobte, com impulsada per un ressort.

Havia vist el cel dins la seua habitació!

Al principi no s'ho volia creure i es va pessigar un braç, convençuda que seguia somiant coses cada vegada més estranyes. Però notà clarament el pessic i va ser en incorporar-se quan va descobrir, amb el cor en un puny i amb un nus a l'estómac, que aquell somni no havia estat induït només per la música i la lectura, sinó també pel moviment. Perquè el seu llit surava enmig de l'oceà com una nau a la deriva.

JOSEP FRANCO. *Anàdia, la ciutat submergida*. Bromera

	V	F
A Ida li costava molt adormir-se.		
Ida sintonitzà l'MTV per a sentir-se acompanyada mentre dinava.		
Un violoncel interpretava les tocatas de Bach.		
Les sals de bany tenen propietats terapèutiques.		
Ulisses és el protagonista de l'Odissea.		
Aquella nit el cel estava molt ras.		

2 Ordena el que va fer Ida.

- ☐ Es banyà més de mitja hora.
- ☐ Llevà taula.
- ☐ Sopà carn i verdures.
- ☐ S'eixugà els cabells.
- ☐ Ordenà el menjador.

3 Què li impedia adormir-se?

.....

De tot el que Ida va fer per a relaxar-se, escriu allò que tu creus que és més efectiu.

.....

4 Quin va ser el seu somni?

.....

.....

5 Quin tipus de text és? Justifica la resposta i anota quin temps verbal i quina persona hi predominen.

- ☐ Narratiu ☐ Teatral ☐ Periodístic ☐ Divulgatiu ☐ Poètic

.....

.....

6 Escriu la paraula que correspon a les definicions següents:

incessant

enervant

somort

endormiscada

incommensurable

.....: que quasi no es percep.

.....: que no es pot mesurar.

.....: que no para.

.....: que exaspera.

.....: mig adormida.

SOLUCIONS DEL MODEL D'AVUACIÓ

Seqüència 1. Valencià actiu 1r ESO

1. V, F, F, V, V, F.
2. 4, 2, 1, 5, 3.
3. No es podia adormir per culpa del soroll de la pluja, que la posava nerviosa. Resposta oberta.
4. Somià que navegava amb Ulisses i els seus acompanyants en un vaixell a mercé de la força del mar.
5. Narratiu. Predomina l'imperfet d'indicatiu, està escrit en tercera persona del singular.
6. Somort, incommensurable, incessant, enervant, endormiscada.
7. Estava amb els nervis a flor de pell. Resposta oberta.
8. Va veure el cel dins de l'habitació.
9. Resposta oberta. Segurament està entre el somni i la vigília, quan realitat i ficció es mesclen.
10. Resposta oberta.

